

norantiū deū simplicitatē diuinā scri-
pturaz & sinceritatē fidei subtrahūt. S; hoc faciūt: q; nec vicini effecti sūt fidei: p;pterea & diuinas scripturas absq; villo timo re cōtempserūt: & cor:ūpētes eas emēda re se dicūt. Verum ne quis me putet falsā aduersus eos pferre: palam est omnib; noscere si quis vult exēplaria eoz accipe & cū alijs nihilomin; eoz exēplarijs cōferre: inueniet etiaz inter se ipsa mltū dissonare: quia vnusquisq; vt sibi videt emēdat. Deniq; asclepiodoti si pueniūt oino cuz theodoto. tum deinde etiam discipulis eozū siq; forte transcripserunt: qd eis visus est vel addere licuit v' auferre: et oī bus pferūt habere se emēdata: magis autē inq; nata exemplaria. Rursus Hermosili exemplaria nō cōsonant cū Apollonidis. Sed ne ipsa quidē sibīp;sis concordāt: si priora cum posteriorib; conferas. Semp emēdant quibus semp displicet quod emēdat. et noua queq; perquirūt: cum eis que in vsu sunt videbuntur aduersa. Quid autē temeritat; habeat istō admissum: neq; ipsos arbitroz ignorare. Aut ei nō credūt diuino spīritu scripturas esse conscriptas & sunt infideles. aut semetipsos arbitrant sapiētiores esse spīrita scō. Et qd aliō indicant per hoc nisi quia a demone agunt. Neq; em negare possunt factū suum: quādo qdēz etiā manus eozum in ipsis exemplarib; teneant: & nouerit ipsi q; a magistris suis & doctoribus scripturazū fm illud corrupte legē etiam explanatiōis susceperint intellectum. Quidam autem ex ipsis ne corrūpere iam scripturas dignati sūt: sed penitus abnegare legē sc; & pphetas: & obtentu impie hui; assertiōis in vltimū pditiōnis gurgitē deuoluti sūt. Deniq; hec suscipiant bystorij esse mandata.

Explicit Liber quintus:

Incipit Liber sextus
Ecclesiastice Historie: cum capitulorum annotatione.

De persecutione Seueri
Caplm. I.

De cum Bene

r; q; psecutiōib; agita-
ret ecclesias pclara a mili-
tib; chū p pietate certat;
mina martyriū gerebant;
precipue tu apud Alexandria q; ex oī egypto ac Thebaide velut i qdā stadiū pietatis Athethe dducebant: q; pro suppliciorum mortisq; patiētia consequantur a deo immortalitatis coronas.

De martyrio Leonidis p̄is Origenis
& de ipsi; Origenis a puero institutione.
Caplm. II.

A quib; & Leonides Origenis p̄
p̄martyrio chū capite plex; tener
ad huc etat; supdictū puez derel-
qt. Quicq; q̄lib; animis ex eo erga
diuine leg; studia viguerint nō erit ipozu
nū pauc; exponere. p̄cipue q; & apd q; plu-
rimos opinio d̄ eo celeberrima diuulgata
est. Et si qdēz velit quis oēm vitam vi-
ri hui; litteraz tradere monumentis cer-
tum est quia tanta sunt de eo ac talia: que
p̄pium de eo & opus requirant: et ocium.
Nos tñ in p̄nti quāta possum; breuitate
iferem; huic opi: etiā que ad ipz spectāt
pauca de multis: que vel ex ipsi; epistolis
ad nos vsq; seruat;: vel ex alioz bystorijis
indicata cognouim;. Cuius gesta si res
pateret; et ex ipsis cunabulis digna mihi
videt; posteritat; memoria. Decimū nanq;
q; imperū agebat Seuerus annū: Alexā-
drie; p̄o p̄ idem tēpus: omni q; egypto p̄si-
debat letus. Episcopatū i ea post Julia-
num Demetrius suscepit. Cum sup mo-
duz accenso psecutiōis incēdio & multis
ea tempestate martyrio coronatis: in tā-
tum ardore capescēdi martyriū puerulus
tunc adhuc Origenes exarserat: vt spōte
se piculis ingereret: & alijs in certamine po-
sit; p̄ceps in medios rueret: ita vt insecta-
ri ipam mortē & rape velle videret quaz &
ad ipsi; oimmodis potuiss;: nisi q; dispē-
satiōe dñi ad vtilitatē putat; p̄ toti; eccle-
sie edificatiōe seruatus per sollicitudinē
matris q; gloriose mort; ei; desideria im-
pediuit. Que cum p̄mo maternis ei obse-
cratiōib; supplicaret. vt sibi cōsuleret. vt
parceret matri: et ille ex his p̄cib; istā ma-
tior ad amorē martyriū f̄dderet: maxie ex

Ecclesiastice historie

eo q̄ patrē iam teneri cognouisset in vinculis: et ipse p̄pere socius effici vinculoꝝ eius ac martyriū festinarz arte q̄dam materni affectū in hibeat. Etei cū maturare eū velle et āte Lucanū p̄rūpe ad agonū certamīa p̄sensisset: nocte cubiculi filij dormientis ingressa: oīa eius indumēta in quibz p̄cedi ad publicū potat furata subtraxit v̄t per hoc domi residere necessitate cogere. Ille maternis impeditis dolis: cū nihil aliud agere possz: nec tū mēs quiescere pateret. audet aliqd sup̄etatē. Epistolaz scribit ad patrē: se q̄dē maternis artibz d̄tineri: s̄ illū tenere debere q̄d cepit Et addit et hec. Vide pater ne p̄pter nos aliud aliqd vel. Nec sunt p̄ma puerilia. Origenis rudimēta. Hic ludus eius infantie. Nec a tenero religiōis et pietatis indicia. Tal̄ in ep̄ erga deū coaluit affectū. Hinc iaz lectioni se cepit diuinorū voluminum mācipare: et in eruditiōibz fidei diuine semetipm̄ haud segniter exerceat: qm̄ quidē iaz et a parēte in his imbui cepat: q̄ ei sensum inter seculares libros quibz in prima etate erudiebatur etiā nostraz scripturaz nōnulla interim legēda subijciebat. Tum deinde paulatim etiā p̄ferre hec scholaribus studijs cōmonebat. iaz inde etiam lectiones erigere p̄ singulos dies et memorie cōmēdare puez nō inuitū: imo potius erga hec discēda p̄mptiorē cogebat. quip̄pe qui legens hec nō solo simplici intellectu videret esse cōtētus: sed negotia patri de scripture sensibz ac q̄stionibz commoueret: inquirēs ab eo q̄d sibi videret q̄ per sp̄m̄ sc̄m̄ scriptura dicit̄ inspirata: v̄l q̄d diuini p̄siliij tegat simplicitas ista verborū. At ille simulabat q̄dez increpare se euz et vetare v̄ltra etatē alqd querere. ap̄d semetipm̄ tū incredibilit̄ exultabat: oīp̄os tēti gratias deo referens q̄ ei talis sobolis eē donauerat patrē. Deniqz frequē dicit̄ dormiēti puero religiosus ac sollicitus supueniēs pater opimentū pectoris detraxisse: et velut dei sp̄ritu intus icluso pectus eius tāqz templū quoddā veneratus et emulcens osculis abscelisse. beatum semetipm̄ a deo effectū p̄ tante prolis felicitate gratulari. Nec et multa his filia in puerili etate Origenis extitisse memorant. Ut s̄o pater eius martyrio cōsū-

matus est: puer ip̄e euz matre vidua et seralijs paruul̄ fratribz septimū d̄cimū agēs etatis annū. in summa facultatū penuria derelictus est: qm̄ quidem census paternus qui vel maximus fuerat fisco p̄scriptio nez sociatus est. Nec tamē ei defuit omni potētis dei p̄uidētia. Ob insigne namqz vel litteraz vel religionis studiū a quadam nobilit̄ locupletissima femia p̄ familiarit̄ foueri cepit. Que tamen Paulū q̄ndam Anthiochie ortū antique heresis famosissimū seccatore m̄ adoptiuū domui sue illo in tpe habebat. In q̄ adolescentulus Origenes cum necessitatem haberet ap̄d p̄dictam feminam vna degere documētū iaz inde a puero fidelissime et catholice sue mētis ostendit. Nam cum ad sup̄dictū virū velut ad magistrū et sūmi nominis doctorē p̄ dies singulos imense multitudines conuenirēt: non solum hereticorū: v̄z et ex nostris mltoꝝ p̄ eo q̄ eruditionis ei summa ab oībz crederet̄ nullo tamē pacto v̄l pro honoris gr̄a: v̄l etiā p̄ necessitate p̄iūctionis flecti potuit Origenes cum eosaltes in oratione cōsistere: ita ei a p̄ma etate ecclesiastice regule obseruātia honorabil̄ fuit: et hereticorū societas execrabilis. sic ip̄e in q̄dā loco opis sui ait quia hereticorū execradādoctria est. Nec tū deerat ei erga cōmūes l̄ras studiū in quibz pater eū erudiendū tradiderat: sed exercitabat et in his mlto attētius etiaz post cōsumationē patris. In arte namqz gr̄amatica ita fuerat instructus v̄t et ad docēdū plene sufficeret: et ex hoc ei que ad necessitatē trāsigende domus videbant̄ necessaria pararentur.

De eo q̄ a puero s̄bū d̄ni p̄dicabat:

Capitulum III.

Urum euz p̄esset auditorio et gr̄amaticā doceret: sicut ip̄e in quibusdā scriptis suis refert: et cum Ecclie ap̄d Alexandriā magisterij desset officij: cum quo es d̄turbati p̄secutorū nimis et ferocitatibz aufugisset aliqui gentiliū cōueniebant ad Origenē tūc ad huc gr̄amaticā docentē: audire ab eo s̄bū d̄ nostra fide ac religiōe cupiētes. Quos ille non soluz ad fidem de p̄fidia cōuerte bat verū etiā p̄fecte vite institutiōibz infoz

mabat. Quorum primus extitit Plutarchus: qui per ipsum conuersus ad fidem nostram: non solum perfecte vite instituta seruauit: uerum etiam quae est summa beatitudinis martyrii consecutus est palmam. Secundus cuius hoc fuit Heraclius: et natura Plutarchi frater et meritis: Qui cum ab eo in fide nostra atque scientia: sed et uita purioris institutionibus ad profectum fuisset instructus. Alexandrinae ecclesiae presesse post Demetrii subrogatus est. Sed ea tempestate quae Aegla Alexandriae atque Egypto praesidente persecutionum rabies incresebat: octauodecimum Origenes agebat etatis annum: Quo in tempore per famosissimum apostolos oes uel incredulos: uel fideles domi forisque nomen eius effectus est: praecipue per id quod sanctos oes in praefessionis uinculis positos non solum sermone et cohortatione profecte et spiritualis doctrine ad martyrium roborabat: uerum etiam multos suis officiis ac ministerijs et uinculorum penis et squalore carcerum subleuabat. Saepe denique etiam ante tribunalia iudicium et in ipsis eorum cruciatibus aderat: aduersum perphanas interrogaciones iudicum: affectu eis ac mente compatiens: uultusque et nutibus si dici poterat uelut firmiores eis responsiones subijcere gestiens: Sed et cum suam suscepissent eadem fiducia utebatur: oibus se periculis inserens: nec trepidans coram persecutoribus intuentibus extremis quibus osculis martyres salutare: ita ut non nunquam per his etiam impetum in eum gentium fieret. Sed diuina dextera cum administratione omnium praectus euaderet. Uerum nec enumerari facile: nec requiri potest: quotiens et quibus crebro imo et per singulos pene dies de quantis eum et quibus periculis dum erga praedicationem uerbi dei impiger et promptus esset: eadem illa diuina dextera praeseruauit: quotiens in insidijs positus qui eum clam interimerent effugit. Et in tantum aduersum se dum in opere dei promptus est infidelium concitauit insaniam: ut turme militum disposite domum eius in qua commanere uidebatur obsiderent. nec tamen eum capere: aut tenere potuerint diuina protectione seruatum. Tanta rabies contra eum mentes hominum inceserat: pro his solo quod plurimos per eum uidebant ad fidem nostram ab incredulitate conuerti. Et in tantum quotidie aduersus est persecutio cum mulabatur ut tota urbs maxima Alexandria

eum tegere non posset: sed de domo ad domum transierit: et tamen undique fugaretur: cum postea uideretur per loca singula multitudines plurimas per eum ad fidem dei sociari. Obtinebat autem haec: quia non solum in uerbo erat eius profecta doctrina: uerum etiam in opere consummate discipline praebat exempla. et dicebatur (ut aiunt) de eo quod habet quod quale habet uerbum: tale habet uitam. et quale habet uitam: tale habet et uerbum: quoniam quod docet agit: et quod agit haec docet. Manifeste autem et euidenter aderat ei diuina gratia. per quam innumeros ad imitationem sui in fide dei praouocabat: Unde et uidens Demetrius episcopus quod ad ipsum praecipue doctrine gratia et praedicationis uerbi dei: multitudines plurime conuolarerent cathedricandi ei. id est docendi magistratum in ecclesia tribuit. Secundus post apostolos apud Alexandriae praethenus. secundus per ordinem Elemens. tertius administrauit Origenes ipsius discipulus Elementis. qui Elemens in opere stromatheo ubi etiam tripartita quibus libros describebat in praemissa designauit: et ad fines imperij Commodi pertendit. Unde certum est quod Seueri tempora haec ipsa quae nunc habemus in manibus continerebat. Qua tempestate etiam Judas quidam scriptor alius de septimanis qui in Daniele referuntur differuit. quod et ipse decimum Seueri imperatoris annorum regni commemorat. Is etiam diuulgatam antichristum praetiam iam iamque estimans imminere ex persecutionum nimietate: multorum ex nostris fidelium animos perturbauit. Igitur Origenes iniuncto sibi a Demetrio episcopo magistrum officio grammaticam scholam negligere cepit: magis se per uerbum dei praefersens. Ut si sane etiam consilio non puerili. Bibliothecam gentiliuorum librorum iradidit cuidam fidei amico: pactus cum eo quatuor sibi obolos ex eius precio per dies singulos inferri: quod scilicet ne quis esse cuius in sustentanda uictus necessitate: nec congregata pecunia domi reseruare uideretur. Igitur in talibus institutis plurimum temporis exagens: uita: moribus: exercitijs: per omnia christianus praefusus habebatur: cum et puuencilibus cupiditatibus reprehendis: et per sapientie profectibus capessendis die noctisque artibus se abstinentie constringeret frenis: et indefinenter diuinorum librorum meditationibus ihereret. In abstinentia prima: in ieiunijs

Ecclesiastice historie

Indefinentibus in vigilis pene iugibus, ita ut si quoniam parum aliquid somni necessitas naturalis exigeret: hanc ipse non supra stratum quod omnino nullo utebatur: sed supra nudis soli dependere sufficiebat. Ante omnia vero precepta euangelica et voces saluatoris summo amore et studio implendas esse censebat. quibus precipue duas tunicas non habendum: neque calciamentis utendum: neque de crastino cogitandum quod ille singula summa cum diligentia et fide preceperat explere, et super vires atque etatem suam apostoli monita in frigore et nuditate agone patientie desudabat. Ita cunctis auditoribus suis renuntiandi omnibus quod possidebant: et beate paupertatis prebebat exemplum. Erat igitur per hec charus omnibus et acceptus. In his vno tristis quos plurimos reddens: nonnullos offendens: quod cupientes de facultatibus propriis aliquid sibi saltim virtutis gratia ministrare pro districta continentie disciplina refutabat. Cumque utique per laborem quo in verbo dei desudabat: non solum duplici summa apostoli: sed et multiplici honore dignus ab omnibus duceretur. Sed ille honorem sibi summum in continentia deputabat. Denique et per multos annos traditur absque omnibus calciamentis nudis incessisse vestigiis: vixit quoque usque: ceterorumque simulum nisi ex ea sola quod vite necessitas deposcebat nudum penitus habuisse: usquequo in composito stomachi imo iam pene periculo cogere retur. Talibus igitur vite atque instituti sui exemplis in formas eos quos a gentili vita et stulta philosophia: ad veram christi philosophiam sapientiamque converterat: non solum in intimis anime arcanis fidem habere docuit per hoc quod gerit ab eo videbant que docebantur: verum etiam ad martyrium eos amorem per ea quibus quotidiano roborebantur exercitio provocabat. Ex quibus et multi comprehensi in persecutione palmam martyrii consecuti sunt.

Quanti per ipsum docti martyres facti sunt.

Capitulum. III.

In his primus erat Plutarchus de quo paulo superius memorauimus. Quis cum venisset populum ad mortem ductum et assistere ei Origenem qui horum tantu suo ad magnanimitate animos eius erigeret: velut mortis eius auctorem discer

perere eum pene et interficere vulgus irruere erat nisi et tunc ope diuine pudencie et fortissimi manibus suis creperet. Post Plutarchi martyrium secundus ex Origenis discipulus martyr efficit Serenus. Tertius ex eius discipulis auditoribus Eracles martyrio coronatur. Quartus Heros neophytus. Nam superior Serenus adhuc cathecumini consumatur est. Quintus eius deschole martyr efficit alius nomine Serenus: quod post multa supplicia pro christo etiam capite plebe traditur. Sed et mulieres plurime in quibus Eracles quedam cathecumina de qua ipse in quodam loco ait: quod ignis baptismum consecuta sit.

De Potamiana.

Capitulum. V.

Ed et Potamiana famosissima femina et martyrum: et ipse carnis sibi ex basilides: et in nostram usque memoriam ab incolis loci perennis virtutum Potamiane fama celebratur: quod immensos et innumeros agones primo pro virginitate et pudicitia desudauerit, deinde etiam pro martyrio exquisita atque inaudita tormenta protulerit: atque ad ultimum vna cum venerabili matre Marcella ignis supplicis consummata sit. Traditur igitur Aqlaz (hunc enim erat tyranni iudicis nomen) posteaque crudelibus eam supplicibus lacerauerit: ad ultimum ob iniuriam et nobilitatem eius et castitatem comminatum esse Potamiane quod eam vel crudelissimis gladiatoribus: vel impudicissimis leonibus traderet. At illa cum ab ea quid mallet vel quid eligeret quereret: protulisse aduersum tyrannum vocem liberam: que ob superstitionem Rhomani ritus sacrilega videretur: et ideo sine mora in eam lata esse sententiam. Cumque Basilides vno ex his quibus implere spiculatoris officium mos est: susceptam eam duceret ad supplicium: ac multitudo impudicorum pariter et impiorum Potamiane prebibus et iniuriis conaretur illudere: Basilides abigere impudenter irruentes ac deturbare cepit humanitatem et miseratidis obtentu. At illa religiosum viri votum erga se et propositum humanitatem amplectens: certus esto inquit quod cum abiero ad dominum meum sine mora boni tibi remunerationem parabo. Post hec autem prebibus potenter suscepit statuta supplicia pie calide: paulatim

partus ac mēbra diffuse. et hoc modo beata sgo et terris migravit ad celū. Flō multas aut post dieb' Basilides cū inter colū legas suos ob causam quādam iuramentū posceret: ait sibi nō licere omnino iurare, p eo q' esset christianus: et hoc publice fateretur. Joco estimat' est pmo dicere. tuz deinde cū constantius affirmaret: pertrahitur ad tribunal: vbi cuz perseverasset in cōfessione vinculis tradit. Tuz vero visitantibus eū nostris et causam subite ac laudabilis hui' pmutationis inq̄rentibus dixisse tradit q' Potamiana post diez tertium martyriū sui nocte assistens coronā capiti suo iposuerit: dicens deprecataz se pro ipso dñm et impetrasse vt fm q' scriptū est: Qui recipit martyrē: mercedē martyrii cōsequet'. Quibus auditis cōfestim fratres signum ei dominicū tradunt, et die postera ob dñi martyriū capite punitur. Sed et alijs pluribus per illud tēpus apud Alexandriam cum discipulis suis cuz quibus verbo dei in Origenis schola operam dederat Potamiana: simile mun' tradit pstitisse: assistens eis p visū et coronas martyrii impetratas a domino deferens. S; de his ista sufficiant.

De eo q' Origenes se castravit.
Capitulum VI.

Fitur p idem temp' cuz docendi officio apud Alexandriam pisset Origenes gestū qd ab eo traditur qd iuuenilis fortasse et minus perfecti sensus videatur: sed pfecte fidei ac nimie castitatis indicium cōtinens. Illud namq' quod scriptū est in euangelio. quia sunt eunuchi qui seipso castraverūt propter regnum dei: etiaz fm historiā implēdum credidit: nō solū castitatis obtentu verū qm psecutionis tēpore tam i publico q' i occulto ac secreto: et tā vir' q' femineis verbū dei predicabat. vtz quo omnē occasionē turpis maledicti gratia ifidelibus fideret excludere: dominicā voce reatq' opere in semetipso aggressus est adimplere. Cūq' id p eo ne ab hominibus laudē q̄reret: sed a deo mercedē speraret in occulto esse voluisset: tamē latere nō potuit: sed rei geste indicium ad Demetriū ep̄m puenit. Itq' igenti pmo stupore admirat' ē

audacis animi p̄tutē: tū deide collaudat' fidei ei' magnitudinē vel calorē: et tāgrā de i ope dī ppositū nūc maxime ait cepto operi doctrine et p̄dicationis iſisteret qm aduersarijs nulla obrectādi suspicio de relicta est. Et tunc q̄dez talis erat Demetrii sentētia cū nihil anios icenserat: qd recti iudicij regulā i partē alterā declinaret. Postea s̄o cū vidisset adolescentis famā sat' fieri clarā: et magno eū domi foris q' p̄conio extolli: hūane ifirmitat' aliqd passus: op' qd ip̄e p̄us cū ingēti admiratione laudauerat ifamare postmodū cepit. Nā cū apd palestina p̄cipui et eminentes iter ep̄os viri. id est hierosolymoz Alexander et Theotist' cesaree vidētes diuini nū opus eius in s̄bo dei: ordinassent euz p̄sbyterū ac sūmo euz sacerdotio iam iāq' dignū p̄barēt: id q' dignissime factuz ab oib' laudaret et ne sic q̄dem dign' honore sapientie ei' ac p̄tutib' i eum collat' diceret: vebemētissime momordit h' sermo Demetriū et nō inueniēs in eū causam alterius criminis: h' qd aliquādo puer adhuc ille egerat: et ep̄us iāz iste laudauerat postmodū criminis loco ptulit. etiam in illos culpā q' eū ordinauerant conat' iflectere. sed hec postmoduz gesta sunt. Tūc porro Origenes apd Alexandriaz doctor ecclesie valde clar' habebat: omnibus quos fama ei' ad audiendū eū puenire puocabat: s̄bū dī p̄dicās. sic apls dī. oportune: ip̄ortune p̄ diē. p noctē. publice et puatī: velut abscessis oib' ip̄edimētis: liber prosus et cū oī fidutia rem gerebat. Cum vero decē et octo annis Sever' tenuisset impium: Antonin' ei fili' succedit. Quo in tpe q̄ plurimi erant q' in p̄fessōib' gloriā quesierant: dei tamen prouidentia fuerāt reseruati.

De Alexandro et Marcisso
Capitulum VII.

F q' Alexander de q' paulo ante memorauim' p̄fessōis titulo sat' clar': hierosolymoz ecclie subrogat' ep̄s: cū superesset adhuc Marcissus: qui pri' inibi functus est pontificatus officio. Verum quoniaz Marcissi memoriā sermo progrediens attulit: cōgruum mihi videtur aliquid de eius ge-

Ecclesiastice historie

his insignibus memorare. de quo ab in co-
lis quod loci per plurima memorie tradunt.
Nos pro vno opus eius memorabimus ex quo
ceteris que de eo narrant: merito fides pos-
sit adhiberi. Accidit aliquando in die so-
lenni vigiliarum pasche oleum deesse lumina-
ribus. cumque id per ministros innotuisset me-
rorum plebi maximus fuit. Sed Marcissus filius
de fides ministrum imperat haurire aquam:
sibi quoque de ferri. Cumque detulissent oravit et
bonum dixit aquam: et infundi luminaribus prece-
pit. Tunc repente miro et seculis inaudito
genere virtutis natura aque in olei pinguedi-
ne versa: splendor luminis etiam solito red-
didit clarior. Ad fidem autem rei a pluri-
mis religiosorum fratrum ex eodem oleo quod
versum de aqua fuerat reservatum est: ita ut
nos usque miraculi huiusmodi indicium pueniret.
Et in his quidem fidei eius ac meriti habebat
exemplum. Animi pro virtus quanta in eo fu-
erit: alio nihilominus vno ex eius gestis ope-
re declarabit. Is namque cum inter cetera vir-
tutum suarum bona esset valde constantis ani-
mi: et in se rectique indeclinabiliter tenax quod
dam hominibus nequa male sibi conscium me-
tuentes ne criminum suorum si arguerentur non
possent effugere vindictam: pueniunt facti-
onibus: circumuenire parat eum cuius iudicium
verebantur. Concinnat igitur aduersus eum
infame satis et noxium crimen. Conueniunt
auditores: testes ex semetipsum producunt: qui
sub sacramento iuramenti que obijciebantur
confirmarent. quorum vno testis ita ut non
igni consumeret vera se dicere testabatur. alius
ita: ne regio morbo corrumperetur. tertius
ita: ne luminibus orbaretur. Et quis ne iu-
ramentis quidem istis quisque fidelium et deu-
timentium crederet eo quod vita Marcissimi et
institutio ac pudicitia ab omnibus nosces-
ret: ipse tamen eorum que mota sunt indigni-
tate ac molestiam non ferens simul et secre-
tam ac philosophicam vitam semper habe-
re desiderans. subterfugit ecclesie multitu-
dinem: et in desertis locis atque agellis secre-
toribus diletescit anis quam plurimis. At non
ille magnus diuine providentie oculus que
scit in longum. sed in impios ultionem per
ea ipsa quoque que sibi in periurium statuerant
maledicta molitur. Primus namque ille tes-
tis parua ignis scintilla noctis tempo-
re domo sua succensa: cum omni genere

omni quoque familia: flammis ultricibus conflagra-
uit. Alius repetit ab imis pedibus usque ad
summum capitis verticem morbo regio que fue-
rat imperat replet atque consumit. Tertius autem
priorum exitum videns: et oculum diuinum non se-
latuisse prospiciens. prumpit in medium: et au-
dientibus cunctis sera penitentia vniuersum
concinnati sceleris ordinem pandit. Tunc
autem laqueum imanis commissi facinus des-
flet et intantum die noctumque perdurat in flentibus:
usque luminibus orbaret. Hi igitur fra-
gmenti sui huiusmodi penas dederunt.

De episcopis hierosolymorum Capitulum VIII

Narcissus vero cum ita desertum per-
tisset: ac locis semet secretioribus
abdidisset ut ubi non degeret nul-
lus agnosceret: necessarium visum
est episcopis ecclesiarum vicinarum ut alius pro
ipso ordinaretur cui nomen erat Dinus. Cuius
cum paruo tempore profuisset ecclesie: suc-
cedit Germanio: et Germanioni Gordus.
Tunc ecce subito velut rediit: celo quoque red-
ditus ex ipso: ouiso apparuit Narcissus: et
rursus a fratribus ad presidium rogaret eccle-
siae. Multo ei vehementer erga eum amor
omnium fuerat incitatus: vel pro eo quod criminosis
innocens cessit: vel quod secretam et phisicam vitam
dilexit: et quod in eo compleuit dominus dicens. Vbi
vindicta: ego retribuam dicit dominus.

De Alexandro. Capitulum IX

Uerum cum ipse iam senio fessus pontifi-
catus misterio sufficere non pos-
set: Alexandrum de quo superius me-
morauimus qui iam esset episcopus alterius
loci: diuina dispensatio in adiutorium Nar-
cissi senis euocauit. Is namque Alexander ex gente cap-
pado cum ubi erat preclare urbis episcopus:
hierosolymam adorandi et sanctorum locorum
videndi gratia perauerat. Quae loci inco-
le mentes eorum instigante deo cum omni amo-
re et officiositate suscipiunt ac vi charitatis
et dilectionis nexibus vincunt redire non sinunt
domum. Ostendebat ei euidenter a domino:
non solum ipse beato viro Narcisso: sed et alijs
plurimis per reuelationes in plebe: ut ipsum
in loco sancto eum detinerent. Preterea quod
supra cetera omnia magis terrificum fuit

Eo die quod ingressurus urbem Alexander nunciatus est: et multitudo fratrum plurima ex portis in occursum eius egressa est. vox ceclitus manifestissime omnibus audientibus facta est dicens. Suscipite episcopum qui vobis a deo destinatus est. Cunctis ex his omnibus euidenter apud cunctos fuisse dei dispensatio declarata: episcopi vrbium vicinarum conuenerunt omnibus quibus de eo res gerendi iudicio docebat: residere inibi eum necessario conuenerunt. Ipse ergo Alexander in epistolis suis ad Antoninum ita scriptis que usque ad presens seruantur apud nos: meminisse Marcissimi tanquam socii et consortis in episcopatu. his ipsis verbis de eo scribens. Salutat vos Marcissus qui antequam episcopatum huius ecclesie regere cepit: quique mecum positus orationibus vestris ceteris iaz et sedecim annos vite sue gerit: qui et ipse vos mecum pariter deprecatur esse concordem. De his quod talia. Apud Antiochia vero defuncto Serapione episcopo: asclepiades loci illius suscepit sedem: qui et ipse vnus ex preclaro confessorum numero fuit. Meminit etiam huius ordinatiois supradictus Alexander antiochenis scribens hoc modo. Alexander seruus et vinculus Iesu christi beate ecclesie que est apud Antiochia in domino salutem. Reuelauit dominus vincula mea: et carceris huius mei dilatauit angustias. ex eo quod conueneri sancte ecclesie vestre Asclepiadem virum dignissimum sacerdotium suscepisse. Hanc autem epistolam indicat se per Clementem antiochene ecclesie presbyterum transmississe. scribens in fine epistole hunc modum. Hec autem vobis domini fratres scripta transmisi per Clementem beatum presbyterum virum in omnibus virtutibus probatissimum quem nostis etiam vos. et eo amplius cognoscetis. Cuius presentia apud nos per dei prouidentiam procurata. et confirmata: et auxit ecclesiam dei.

De Serapione et libris eius.

Capitulum. X.

Sicut Serapionis episcopi eruditi viri puto quidem etiam alia opuscula apud alios haberi. Ad nos autem illa tantummodo venerunt que ad dominum quendam scribit: qui in tempore persecutionis a fide christi recedens ad supsti-

tionem iudaicam declinavit. Et ea que ad Pothumum et Larcium ecclesiasticos viros scribit: et alie nihilominus eius sunt ad alios epistole. Sed et ille liber venit ad nos quem scribit de euangelio Petri ubi arguit quedam falsa in eo conscripta emendare cupientes fratres qui erant apud Rossium qui per occasionem scripture ipsius in heresim declinabant. Dignum tamen mihi videtur pauca quedam de eius libello inserere: ex quibus innotescat que fuerit eius de ipsa scriptura sententia. Scribit ergo in quodam loco ita. Nos enim fratres et Petrum et alios apostolos recipimus sicut christum. Que autem sub eorum nomine falsa ab alijs conscripta sunt velut gnari eorum sensus ac scientie declinamus: scientes que talia nobis non sunt tradita. Ego enim cum essem apud vos putabam omnes recte fidei esse inter vos et non decurso libello qui mihi offerebatur in quo nomine Petri conscriptum euangelium ferebatur dixi: Si hoc est solum quod inter vos simulatum videtur inferre: legat codex. Hunc autem compro quod hi qui codicem illum legi debere asserunt prospectu cuiusdam occulte heresis fieri poposcerunt: sicut mihi dictum est. Festinabo iterum venire ad vos. Nos enim nouimus fratres cuius heresis fuerit Marcianus: qui etiam sibimetipsum contrarius extitit: non intelligens que loqueretur: que etiam vos discitis ex his que scripta sunt vobis: inuestigata per nos ab illis qui hoc ipsum euangelium secundum illius traditionem didicerant. et successores extiterant scientie eius quos nos vocamus: quia in hac ipsa doctrina illorum sunt que plurimum in sensu ab ipsis mutuati. Nam certum est quod plurimum secundum rectam rationem sentiunt de saluatore: alia vero aliter: que et subieciimus. Hec Serapion scribit.

De libris Clementis.

Capitulum. XI.

Clementis vero libri habent plurimum: apud nos tamen hi sunt qui inueniri potuerunt stromatum libri octo: quos hoc modo pretitulauit. Titus Flauus Clementis de vera philosophia commentarium scientie stromatis. Stromateam autem nos possumus intelligere tanquam opus varie contextum. Sunt et alij eius

Ecclesiastice historie

dem
libri octo: quos nos
possumus informationū v'l disputationū
nominare. In quibus nominatum Pārthe-
ni meminit: tāq̄ propriū magistri et expo-
sitiones ipsius plurimas scribit: et tradi-
tiones eius operi suo inserit. Est etiaz li-
ber ei⁹ ad gentiles exhortatorius. et alius
liber qui dicitur pedagog⁹. et ali⁹ qui su-
per scribitur quis est qui possit salu⁹ fieri
dices est. Est et ali⁹ libell⁹ de pascha: et di-
sputatio de ieiunio: et de obrectatione.
Et alius exhortatorius ad patientias. Et
alius ad neophitos. Sed et ille qui super
scribitur canon ecclesiasticus. Item ali⁹
de his qui iudaicum sensum in scripturis
sequunt: quem ad Alexandrum supradic-
tum episcopū scribit. In Stromatibus au-
tem non solū ea que ex diuinis scripturis
sumpsit sternit: sed et ea que apud grecos
auctores habentur. Utile nāq̄ ei visum ē
in illo ope compare ac conferre sibi inuis-
cem dogmata. vel ea que diuinit⁹ sanc-
ta sunt. vel que a sapientibus grecorum inuen-
ta: vel etiā que ceteris barbaris visa sunt.
Arguit etiā hereticorum errores: historiam
quoq̄ inibi plurimam texit: et ex omnibus
materiam nobis eruditōis perfecte cō-
posuit. Unde merito libros suos stroma-
teas appellauit. id est laciniōsa quadaꝫ et
varia diuersitate p̄textos. Utitur sane ex-
emplis etiam ex his libris. quia nonnullis
minime recipiendi vident. id est. ex sapiē-
tia que dicit Salomonis. et ex sapientia
Sirac. que appellat Ecclesiasticus apud
latinos. Sed et de Barnabe et Clemētis
epistola ponit rhomani exēpla. Utit etiā
de epla Jude. Meminit p̄terea et scri-
ptorum antiquorum Taciani cuiusdā et Las-
siani velut qui chronica scripserint Philo-
nis quoq̄ et Aristoboli et Iosephi ac Des-
metri et Eupolemi iudeorum scriptorum
Conferens etiā antiquissimis grecorum.
moysaicum et iudeorum genus antiquius
esse cōprobat. Multaq̄ alia instrumēta
optimarum institutionū in illo opere cō-
texuit. Et inter cetera hoc in primo libello
indicat: quod ipse non longe post apostolos
fuerit. promittitq̄ cōmentarios se in He-
nesim scripturum. In bello autem quem
scripsit de pascha confitetur extorqueri sibi

ex fratribus: ut ea quae a presbyteris. id est a successo-
ribus apostolorum voce sibi sola tradita sunt de-
scriberet in libris: ac postea traderet. Me-
minit inibi Heliodoris et Hyrenei: cetero-
rumque quorum etiam quasdam narratio-
nes inseruit. In libro hoc id est.
informationum ut breuiter dicam vniuer-
sum pariter scripturam diuinam compen-
diosis disertionibus explanauit. In quibus
ne ea quaedam que apocrypha a quibusdam
habentur preterit: ut est Petri reuelatio.
De epistola vero ad Hebræos ita disserit:
quod manifeste Pauli sit apostoli. scripta sit
autem hebreo sermone tanquam hebreis. Et
Luca vero qui erat Pauli discipulus in-
terpretata in grecum. unde et stilus eius
magis similis videatur libello illi quez Lu-
cas de apostolorum actibus scribit. Quam-
tem superscriptionem solitam inibi non
habet: idem Paulus apostolus hoc esse ra-
tionis ostendit. quia preiudicatum hebreis
erat de Pauli nomine: ne eius dicta susci-
peret. et idcirco prudenter declinasse: ne
statim in principio Pauli nomine inspe-
cto lectio eius repudiaret. Post pauca hoc
addit etiā bec. Sic inquit beatus presbyter
dicebat: quia domini apostolus omni-
potentis dicit missus ad hebreos. Pro his
militate ergo Paulus qui ad gentes fue-
rat destinatus: non scripsit semetipsum hebreo-
rum apostolum: vel propter honorem domini
qui se missum dixerat ad oues israel: vel quod
gentium videbatur apostolus. Exponit
p̄terea ea idem Clemens in ipsis libellis
de ordine euangeliorum traditionem sibi a
senioribus presbyteris traditam. et dicit prio-
ra esse posita illa euangelia que de genera-
tionibus continent. id est. Matthei et Mar-
ci. Causam vero fuisse euangelium Mar-
ci cum beato. Cum Petrus rhome publice p̄-
dicasset verbum dei: et in spiritu exposuisset
euangelium: auditores rogasse Marcum
qui olim iam sectator ipsius fuisset cōscri-
bere ea que sciebat ab apostolo p̄dicata. Quam-
quam id factum Petrus postmodum cognouisset:
licet fieri ipse non iusserit: tamē factum non p̄-
hibuerit. Joannem vero postmodum di-
cit cum vidisset quod ea magis que secundum car-
nem sunt in euangelis haberentur: deprecu-
catum a discipulis scripsisse etiā que ad

spiritum pertinent. Unde repletus spiritu euangelium spiritale descripsit. Hec Elenus. Alexander pro de quo superius memorauimus: Elenus simul et Pantbeni ad Origenem scribens meminit: velut qui sibi etiam in corpore noti fuerint. Scribit autem hoc modo. Hoc enim et voluntatis dei fuit sicut ipse nosti ut amicitie que mihi a patribus fuerunt inuolante duraret: imo pro et ardētius ac robustius auerent. Patres autem nouimus fratres illos qui nos preceserunt: ad quos paulo post etiam nos abibimus. Pantbeni dico dominus meus: vere beatum et sanctum dominum meum Elenum: qui me in multis instruxerunt. Sed et si qui alii tales sunt: per quos etiam te cognoui virum per cuncta egressum: et dominum mihi et fratrem. Hec quidem ita se habent. Adamantius autem: erat et hoc nomen Origeni: cum per idem tempus Zepherinus rhomane ecclesie presideret: rhomam venit: sic ut ipse in quodam loco scripsit: dicens. Uoti sibi fuisse ut antiquissimam romanorum uideret ecclesiam. Ubi non multo tempore peracto ad iniunctum docendi officium. Alexandriam redire festinat: ibique cum omni sollicitudine et studio religioso susceptum opus explebat. Demetrio tunc episcopo non solum cohortante se et confortante: uerum etiam se preferente qui tenuis fratribus diuine eruditionis non deesset instructio.

De Eracla

Capitulum XII.

Posterea cum uideret Origenes non sufficere ad omnia. id est vel in profundioribus et diuiniore pertractandis: uel in sancte scripture explanationibus differendis uel etiam in coram qui quoti die fidei addebant instructionibus: uel institutionibus ad implendis. ex quibus omnibus ne respirare quidem ei unius saltem hore liberum tempus dabatur: dum semper ex alijs in alios uocaret: ita ut a prima luce usque ad profundam uesperam nunquam cessaret auditorium suum: alijs accedentibus. alijs non discedentibus. Dum uerbi dei dulcedine conligati sunt: uelut esse ratus est segregare incipit turbas: et unum ex discipulis suis plene iam et optime instructo uiro atque in omnibus uirtutibus sibi probato Eraclum tradere: participemque eius officij sui ac laboris assumere. Erat enim et in sermone

disertissimus: et in omnibus philosophicis eruditionibus appime institutus. Huic ergo tradendi prima elementa incipientibus delegat officium. Sibi pro profecto instructiones reseruat.

Quantum studij fuerit Origeni erga scripturas diuinas.

Capitulum XIII.

Post cetera quoque eruditionum suarum studia ne illud quidem omisit Origenes perscrutari: et addiscere etiam hebrece lingue potestatem ut agnosceret uel ea que a iudeis hebraicis litteris leguntur qualia sint: uel ceterorum interpretum que preter septuaginta interpretati fuerant: quanta esset editionum diuersitas: ita ut preter istas que in usu sunt Aquile uel Simachi uel Theodotionis: inueniret etiam alias in absconditis ac secretis latentes. In quibus ne noua que de interpretum repperit scripta. Hoc autem solum dicit de eis que aliam que de in actiaco litore apud Nicopolim: aliam in Hiericho: atque in alijs alias repperit locis. Ubi et illos famosissimos codices per ipsum composuit: in quibus singulos columnellas e regione separatim opus interpretis unius cuiusque descripsit: ita ut in primo omnium ipsa hebrece uerba hebraicis litteris poneret. Secundo in loco per ordinem grecis litteris e regione hebrece uerba describeret. Tertiam Aquile editionem subiungeret. Quartam Simachi. Quinta septuaginta interpretum que nostra est. Sextam theodotionis collocaret. Et propter huiusmodi compositionem exemplaria ipsa nominauit. id est ex simplici ordine conscripta. In psalterio autem et alijs nonnullis inseruit aliqua etiam de ceteris istis editionibus: quas quoniam sine nomine autorum repperat: sextam et septimam editionem nominauit.

De Simacho interprete

Capitulum XIII.

Sciendum tamen est quod existit ipsis interpretibus Simachus hebrece fuerit: que enim heresasseris christum de Joseph et Maria natum hominem per uisum fuisse et legitur iudaico esse seruadum: sic iam et superius memorauimus: sed et commentarios quosdam

Ecclesiastice historie

Simachus ipse cōscripsit. in quibus conat de euāgelio s̄m Mattheū autoritatē sue heresis cōfirmare. Nec ipse Origenis cuius interpretatōe ipsi? Simachi scripsit se apud Julianū quēdam reperisse. q̄ se dices r̄ hos libros ab ipso Simacho suscepisse

De Ambrosio et studio Origenis.

Capitulum XV.

In his et Ambrosius quidam vir et genere et l̄ris satis clarus cū Valentiniani dogmat̄ sectator existeret: s̄m v̄itatē catholice fidei ab Origene cōuict̄: et tanq̄ veri luminis spendo re radiatus: relictis error̄ tenebris: ad ecclesie se catholice lucem splēdorēq̄ cōuertit. Sed et alij plures eruditi viri et in sciētia. litterarū admodū nobiles cū de Origene gloriosissima per omnē locū celebrat̄ opinio: certatim consuebant ad eum: vel ob certamina cōmouēda: vel quib̄ reuictio: inerat mētis sententiā ad audiendā tenendāq̄ veritatē. Innumeri etiā ab hereticis veniētes conuicti per eum et penitentes ab errore cessabant. Philosophorū quoq̄ opinatissimi quicq̄ et qui in summo nomie habebant tam in nostris eum q̄ in suis magistr̄ in compabile fatebant. Erat namq̄ ei mos iste vt si quos nostrorū adulescentulorū ingeniosos videret: et lectiōi satis dōditos: traderet eis etiā ea quib̄ philosophi velut primis elementis discētes ibuere solēt. id est v̄l Geometrie partes. vel arithmetice disciplie. et si qua alia ad instructionem p̄tinēt disputandi. Si quādo igit̄ necessitas poposcisset: vt aliq̄ de libris philosophic̄ explanaret: etiā ab ipsis eruditissimis in illa disciplina viris cum tanta admiratione audiebat: vt summus apud illos: et quasi vnus ex veterib̄ et primis illis autoribus philosoph̄ haberetur. Multos etiā idiotas et impitos ad discendū cohortabat dices nō parum ad intelligentiā scripturarū emolimenti eis cōferri: si aut in liberalib̄ litteris: aut etiā in philosophicis exercerentur. Dicebat em̄ hāc nostram veram esse philosophiam: cū partes illas grecoz que vera nō est philosophia p̄cepisset. Nō ergo aiebat idcirco debere partes suas omittere veritatez: q̄ eas sibi p̄ueniens falsitas vendicass̄. De

niq̄ existūt testes studiorum eius plurimi etiam apud philosophos: quorum nōnulli libros suos ad ipsam scribebant: alij autem iudicio eius cōprobandos deferebat. Deniq̄ etiam ille qui apud Siciliam aduersum nos libros cōscripsit Porphiri? quibus diuina volumina criminatur. cū ad explanatores eorum venisset: nec inueniret aliquid in commentarijs Origenis cui culpam possit ascribere: ad conuicia et maledicta se vertit: et maculas ei infigit omni apud nos laude dignissimas: in quibusdam quidem vere dicendo: in quibusdam autem more suo falsa fingendo. Et nunc quidem eum tanq̄ philosophum miratur. Hunc s̄o tanq̄ christianum notat. Audi deniq̄ quibus verbis de eo p̄sequitur. Adherent (inquit de christianis loquens) ineptijs iudaicarū scripturarū: in quibus cum absolutio vel explanatio nulla sit: ad quasdam se narratiōes incōgruas in cōuenientesq̄ conuertunt: que nō tam explanatiōes sint in his que obscurasunt q̄ laudem plausumq̄ differentib̄ conferant. Nam ea que Moyses agresti et simplici sermone cōscripsit diuinit̄ sancta: et figuris atq̄ enigmatibus oblecta confirmant: atq̄ ingentibus repleta mysterijs inflati mēte ac tumidi: obturbato in semetipsis ratiōis humane iudicio sacramēta putāt: in quibus impitus et agrestis scriptor explicare se nō valet. Et post aliquanta iterum dicit. Huius aut̄ absurde expositiōis initiū processit a viro: quē etiam ego adhuc cum essem valde paruulus vidi artem totius eruditionis tenētē: sicut etiam ex his que posteritatis memorie tradidit voluminib̄ comprobāt Origenes hic est cuius ingēs gloria inter eorum magistros habet. Sic namq̄ auditor Ammonij fuit: qui summā inter philosophos p̄cessores n̄ros tenuit. Sed Origenes quātū quidē ad eruditionem p̄tinēt litterarum totum pene in semetipsuz transfudit magistrum. Quātū s̄o ad vite recte lineam et sanum propositum spectat doctoz contrariū iter abiit. Ammonius quippe cū christianus fuisset a paruulo: et christianis parentibus genitus: postq̄ ad etatem sapiēdi ventū est: et philosophie ianuā cōtigit: continuo ad legū

Vinum vite se contulit cursum. Origenes
 e contrario cum esset paganus: et gentili-
 bus. id est grecoꝝ studijs eruditus ad ritū
 religiōis barbaraz declinauit. quo se confe-
 rens: omne illud p̄claz ingenium philoso-
 phicis litteris expolitū viciavit atq; corru-
 pit dum vitā q̄dem tanq; christianā? et im-
 pius agit: doctri- ne hō et eruditōis greco-
 rū p̄fulgidū lumē iēptis et fabulosis nar-
 ratiōib; occupauit. Asecutus quippe fue-
 rat oīa Platonis secreta. Institutus fue-
 rat in libris Neumenij et Cronij et Appo-
 lofanis et lōgini. sed et Moderati atq; Hi-
 comachi in Pythagoricis hō sūmōꝝ viroꝝ
 rum non eum latere cōmētarij. Attigit
 etiā Eheromonis Stoici et Cornuti vos-
 lumina: et q̄b; omnia secreta q̄cunq; et my-
 stica apud grecos habent assumens: ritū
 barbaro et supstitiōibus iudaicis coapta-
 uit: ac phōꝝ gloriā ad dogmata externa
 et pegrina conuertit. Hec Porphirius in
 tertio aduersum ch̄ianos libro scribit: in
 vno vera: in altero falsa cōmemorās. Hāc
 de studiū et ingenij potētia supradicti viri
 haud p̄cul. q̄ se habet vitas retulit. Et hō
 de supstitutione gentili ad ch̄ianoꝝ cultum
 cōmemorat eum esse trāslatum: et Ammo-
 niū a christianis ad errores paganoꝝ dila-
 psū: manifestissime fefellit. Origeni q̄p-
 pe fides et disciplina ch̄i abauis atq; at-
 tauis seruabat. Nam de Patre martyre
 paulo ante retulimus. Ammonius hō sis-
 dem ch̄isti q̄ etiā inter philosophica stu-
 dia integram illibatāq; seruauerit: quoad
 vsq; vltimū vite spūm exhalaret: testes sūt
 libri eius q̄ etiā nunc habentur luculen-
 tissime de nostra religione conscripti: et p̄-
 cipue volumen illud quod de Moyse at-
 q; Jesu cōsonātia scripsit. Sed et multa
 alia p̄clara eius opuscula: que ab studiof
 quibusq; p̄ magnifica habent. Hec autē di-
 ximus etiā inimicoꝝ testimonijs. p̄bare
 cupientes: q̄ mira et apud ipsos habita sit
 Origenis eruditio vel doctrina. Ipse hō
 de se respōdens quibusdam qui ei pro hu-
 iusmodi studijs obtrectabāt ita scribit
 Eū hō ad verbi dī mestudia cōuertissem:
 et fama de nob̄ celebrior haberet: atq; ob
 id nōnulli phōꝝ: vel ad p̄cōtandū: vel ad
 obsistendū adire nos et congregari conueni-
 rent: hereticoꝝ quoq; q̄ plurimi ad impu-

gnādos nos excitarent: visus mihi est vel
 philosophoꝝ vel hereticoꝝ dogmata dili-
 gentius p̄scrutari: ne ad p̄uincēdos eos
 si ignorarem q̄ apud ipsos sunt imparatioꝝ
 inueniret. Hoc autē facim? exēplū sequen-
 tes prioris nostri apostolici viri Panthe-
 ni: qui in grecoꝝ studijs et phie eruditōis
 bus q̄ maxime effloruit. Sed et Era cle q̄
 nunc apud Alexandriā cathedrā p̄sbyte-
 ri adornat: quem ego apud magistrū phi-
 losophoꝝ reperi: illi studijs aliquot iam
 annis operam dante priusq; ego oīno vl-
 inciperē. In tātū autē nihil ex hoc supra di-
 cto viro obtrectatiōis exortū est: vt etiam
 cōmunē habitū quē pri? gesserat dponēs:
 philosophica assumeret indumēta: quib;
 vsq; ad p̄sens vti non destitit. libros quo-
 q; philosophoꝝ legere: et in his exercere
 nunq; cessat. Hec ipse pro se querulis qui-
 busdam respōdens scribit. Per idem hō
 tempus cum apud alexādriā: in verbi dei
 studijs exerceret: adest vir quidam milita-
 ris epistolas ei a Demetrio episcopo: sed
 p̄fecto tūc Egyptia duce Arabie deferēs
 cum omni velocitate et instantia Origenes
 illo vsq; orātis emitti: vt sibi de fide ch̄i-
 stiquam per eum clarissime predicari fre-
 quens nunciabat fama dissereret. A qui-
 bus exortatus: abiit: edocuit: crediderunt
 redijt. Post aliquantum hō tempus apud
 Alexandriam bello ciuili exorto: alius alio
 ipse ad Palestie partes secessit et apud Le-
 saream morabat: vbi et disputādū in eccle-
 sia: atq; explanādū diuinas scripturas ei
 ab episcopis inungebat officium. Et qui-
 dem necdum p̄sbyterij sibi ordinatōe col-
 lata: sicut relatum inuenimus in epistola
 Alexandri rescribēt Demetrio post mul-
 tum tempus hec ipsa culpāti. Scribit au-
 tez hoc modo. Quod autē addidisti in lit-
 teris tuis: quia nunq; auditum nec aliq̄n-
 do factus sit: vt presentibus episcopis la-
 ici disputent. Nescio quam ob causā tā
 apertum mēdaciū asserere volueris: cuz
 consuetudo hec sit vt sicubi inueniant q̄
 possint fratres obstruere in ecclesia: et cō-
 solari p̄lm. ad tractādū sp̄a sc̄tis ep̄is in-
 uiten: sicuti Euelpi? a fratre nostro Hez-
 one apud Iarandos. et Paulinus a Celso
 apud iconiū: et apud synnadaꝝ Theodor?
 ab attico. Nō autē dubiū est q̄ et alij plim

Ecclesiastice historie

in alijs locis (si que sint) qui possint opus dei in s̄bo ⁊ doctrina cōpetenter explere: ad hoc ip̄m a sanctis ep̄is inuitētur. S̄z hec postmodū gesta sunt. Tūc s̄o rursuz Demetri⁹ l̄ras misit ad eū p̄ electos viros diacones ecclesie Alexandriā redire: et cōsuetō op̄i insistere omni cū affectiōe deponscens.

De ep̄is qui t̄p̄e Origenis fuerunt.

Caplm. XVI.

Ho rebant aut̄ p̄ idē t̄p̄s plurimū disertissimi i ecclesijs viri: quozū epl̄as quas ad se inuicem dabant repim⁹ i hierosolimoꝝ bibliotheca ad nos vsq; fuatas quā cōstruxerat vir eruditissimus de quo sup̄⁹ memorauim⁹ Alexander loci ipsius ep̄s. Unde ⁊ nos (vt fateamur qd̄ vez est) totius hui⁹ op̄is notri ⁊ historie cōscribende materiā sumpsimus. Erat aut̄ int̄ ceteros ⁊ Berillus scriptoz̄ p̄cipuus: qui ⁊ ip̄e diuersa opuscula dereliquit. Ep̄s hic fuit Ap̄d Bos̄trā Arabie vrbem maximā. Erat ⁊ nihilominus ⁊ Ipolitus: qui ⁊ ip̄e aliquanta scripta dereliquit ep̄s. Venit ad nos etiam Sai⁹ cuiusdaz disertissimi viri disputatio aduersum Proculum Catafrigā: habita in vrbe Rhoma p̄ntē ep̄o Zepherino: Qui cū argueret Catafrigā qd̄ nouas sibi q̄sdaz scripturas p̄sumeret: ip̄se inter cetera Pauli apli tredecim esse epl̄as asserit: eā que ad hebreos scripta est nō cōmemorās: q̄ etiā nūc ap̄d latinos putat̄ nō esse Pauli apostoli. Verum Antonino septem annis et sex mensibus imperio p̄summato Macrinus succedit. Qui cum post annū fuisset defunctus alius Antoninus regni Rhomanū suscepit p̄ncipatus. Cui⁹ p̄mo imp̄ij anno ep̄is vrbis Rhome Zepherin⁹ dies obiit: decem ⁊ octo annis sacerdotali functus officio. Post hunc Calistus sacerdotium suscepit. Quo q̄nq; annis admistrato post suū finē sedem dereliquit Urbano. Post Antoninū s̄o Rhomanuz imp̄ij qd̄ ip̄se solis q̄ttuor annis tenuit Alexander suscepit. Tūc etiāz Asclepiade apud Antiochiam defūcto: Philetus in ep̄atū succedit. Alexandri s̄o imp̄atoris m̄r Hammea noīe de raris religiosa femia: cuz de Origene fama magnifica vbiq; ⁊ celeberrima habere: ita vt ne p̄ncipum q̄dez late

ret aures: comperta opiniōe viri summo nisi gestire cepit: quatenus sibi eius p̄sentia fieret: vt in litteris: in sermone: in fide in prudentia: oīq; doctrina quā cūct⁹ in admiratōe esse cernebat p̄ semetip̄az sumeret documēta. Iḡit Antiochiā vbi p̄ idē t̄p̄s degebat: missis militarib; vir⁹ cū omni honore ⁊ supplicatiōe ad se: tanq; vere diuini s̄bi it̄p̄tē famulūq; di orat venire. Quo cū venisset: et q̄ntuz oportebat op̄is expleisset ac t̄p̄is. oīb; rite pactis q̄ ad verbum dei ⁊ gl̄iaz d̄ni spectant. stabilesq; ac firmos in fide q̄s instruxerat dereliquēs: p̄ntia quā fama longe clarior factus ad p̄rias scholas Alexandriam redijt.

De Ipolitilibris Caplm. XVII.

Illis diebus Ipolitus: de q̄ paulo ante memorauim⁹ inter cetera scripta sua libellū de pascha scriptū edidit. In q̄cū descriptionē q̄ndā t̄p̄oz faceret de sedeciz annoꝝ circulo q̄ in pasche ratione obseruari debet: nescio quam supputatiōe secutus vnīuersa t̄p̄pora intra primū Alexandri imp̄ator⁹ annum p̄cludit. Sed ⁊ alij libelli eius p̄ueniunt ad nos. id est in hexameron: ⁊ in ea q̄ post hexameron scripta sūt ⁊ cōtra Marcionē: et in cātica canticoz̄. et in partē q̄ndam Ezechielis p̄phete: ⁊ contra oēs heresecos. Sed ⁊ alia apud alios opuscula ei⁹ inueniri certum est. Ex illo t̄p̄e etiam Origenes conscribēd̄ i cōmentarios in scripturas sanctas inuituz sumpsit: compellēte se Ambrosio: ⁊ mlt̄a vi p̄cū obsecrationūq; cogente. Quiq; sibi Ambrosius tantū studij adhibuit. vt omnia que in hoc opus essent necessaria affati atq; affluent p̄beret. Notarios septē adhibuit q̄ ei incessabiliter astarent: quiq; sibi inuicem illo pene indesinenter dictate succederēt. Scriptoz̄ q̄z alios tantos. Sed ⁊ puellas app̄ime eruditas in scribēdo totidē nūero i s̄ ip̄m vacare fecit. Oib; q; extrinsecus necessarijs abūdātissime ministratis: q̄tidianū. de illo opus s̄bi dei violentus ⁊ religiosus cōpulsor exigebat. Sed ⁊ ip̄e ex se ingēs studium in eruditiōe s̄bi dei adhibebat. Vn̄ maxie dign⁹ videbat̄ cui istud imp̄ederet officij: ⁊ cui q̄cqd̄ arcanū ⁊ absconditū i sacris litteris tectum est panderetur.

Quo Digenes p̄sbyter factus est.

Capitulum XVIII.

Interea Urbanus ep̄s i vrb̄e bo-
ma octo annis administrato sacer-
dotio Pontiano sedē reliq̄t. Post
Philetū ap̄d Antiochiā Zebēn̄
eccl̄iaz suscepit. Quo in t̄p̄e Digenes ro-
gatus est ab eccl̄iis q̄ sūt ap̄d Antiochiā
vt illo vsq; p̄ conuincēdis hereticis qui in
ibi liberius cōualuerant pueniret. Quo cū
p̄geret et iter necessario agerz p̄ Palestinā
p̄sbyter apud Cesaream ab illius puincie
ep̄is ordinat: Pro hoc autē q̄ aduersum
eū in hūanis liuor accēderit: et rursus p̄
defensione ei⁹ que gesserint hi q̄ eccl̄iis
p̄sidebant: quantaq; alia p̄ eo qd̄ in p̄dica-
tione verbi d̄isat: clare effloruerat mota
sint: p̄riā quidem singla queq; historiam
requirunt. Tamen et nos in secundo libro
tres apologias ex par-
te quadā p̄strinximus: vnde facili⁹ agno-
scere potest qui scire d̄siderat. Interea in-
ḡi et cōtinuato labore in explanatiōe diui-
noz voluminū p̄sistebat siue Alexandrie
siue apud Cesareā positus: sic ex ipsis ei⁹
cōmentarijs indicat. Exponens sane p̄ri-
mū psalmū designat etiam ipse qui sit cas-
non veteris testamēti: hoc modo scribēs.
Non est ignorādum inquit viginti et du-
os libros esse in canone veteris testamēti.
sicut hebrei tradunt fm̄ numez scz elemē-
roz que apud ip̄os habent. Et paulo post
addit. Hec sūt autem viginti et duo libri.
Genesis. Exodus. Leuitic⁹. Nūmeri. Deu-
teronomiū. Jesu naue. Iudiciū. Regnoz
primus et secundus vnus liber est apud il-
los: quem noiant Samuel. Item tertius et
quartus vnus est apud ip̄os: quez appella-
nt Regnū David. et Paralippomenō
pm̄us et secūdus in vno habent: quem dis-
cunt: sermones dierū. Desdras pm̄us et sec-
undus in vno est. Item Liber psalmoz
Salomōis puerbia: et Ali⁹ Ecclesiastes
et tertius eiusdē Cantica canticoz. Sed et
duodecim p̄phetaz liber vnus est. et Esaias
p̄pha. Hieremias. Ezechiel. Daniel. Job.
Hester. In his cōcludūt canonē volumi-
nū diuioz. Machabeoz q̄o libros extrin-
secus habent. De noui autē testamēti. cano-
ne in libro p̄mo cōmentarioz euāgelij fm̄
Mattheū hoc mō scribit. Ex traditione

inquit didici d̄ quatuor euāgelij: quia hec
sola absq; vlla contradictiōe suscipi debēt
in oib; que sub celo sunt eccl̄iis d̄i. Ita
etei tradiderūt patres. quia p̄mo om̄ium
scriptuz sit euāgelij a Mattheo qui ali-
quādo fuerat publicanus: hebraicis litte-
ris: et traditū his qui ex circūcisiōe credi-
derant. Secūdū q̄o scriptuz esse a Mar-
co: iuxta ea que sibi tradiderat Petrus. d̄
quo et in ep̄itola sua cōmemorat dicens.
Salutat vos filius meus Marcus. Ter-
tium esse fm̄ Lucam: quod Paulus apo-
stolus collaudat tanq̄ his q̄ ex gētib; cre-
diderant sc̄ptū. Sup̄ omnia q̄o euāgelij
luz esse Joannis. De Apostolicis q̄z litte-
ris ita dicit. Is q̄o qui idone⁹ dicit factus
est minister noui testamēti: nō littera sed
spiritu Paulū dico: qui repleuit euāgelij
um ab hierusalem in circūitu vsq; ad illy-
ricū. Nec ad om̄es eccl̄ias quas docu-
erat scripsit: sed quattuordecim solas ep̄i-
stolas: et in ipsis plures breuissimas scri-
psit. Quis et nōnulli d̄ ea que ad Hebreos
scripta est dubitauerint: p̄ eo qd̄ nō videat
in ea seruari eius illa sn̄ia quam de se ipse
p̄nuciat. dicens se impitum esse sermone
Sed ego dico sicut mihi a maiorib; tra-
ditū est: quia manifestissime Pauli ē: et sp̄-
oēs antiqui maiores nostri ita eā vt Pau-
li ep̄istolam susceperunt. Si q̄o requiras
a me per quez sit eius sermo compositus:
pro certo quidez deus viderit. Opinio t̄m
que ad nos vsq; puenit h̄mōi est. A qui-
busdam dicebat q̄ Clemens apostoloruz
discipulus et ep̄s vrb̄is Rhome greco eaz
sermone: non tamen sensibus expoluerit.
Alij q̄ Lucas qui euāgelium scripserit et
actus apostoloruz. Petrus q̄o super quem
christi fundat ecclesia duas t̄mmodo ep̄i-
stolas scribit: e quibus a nōnullis et de se-
cunda dubitat: Joannes quoq; qui supra
pectus d̄ni recubuit post euāgelij scri-
bit et Apocalypsim: in qua tamen reticere
iussus est quid septez tonitruoz voces lo-
cute sint. Sc̄psit autē et tres ep̄istolas in-
quib; due p̄breues. De quib; et ap̄d quos-
dam dubia sententia est. De his quidē ta-
lia

Quo Eraclas apud Alexandria sus-
ceperit sacerdotium.

Capitulum XIX.

Ecclesiastice historie

Posterea dicitur erat annus supra dicti principis romanos in quo Origenes ex Alexandria profugus Cesaream venerat. Eracle vni ex discipulis probatissimo (de quo supra dixi) Laetheceus adiutorium derelinquens. Flomulato aut post et Demetrius episcopus defunctus est quadraginta et tribus annis episcopatu illius ecclesie ministrato, cui succedit supradictus Eracles. Per idem tempus erat in episcopatu magnificus Firmilianus Cappadocum gentis urbis Cesaree. Hic tantum venerationis erga Origenem scientie et doctrine gratiam habebat ut indefinenter constringeret eum secum morari. Sed et ipse derelicta ecclesia ad ipsum perrebat: et utebatur religiosa quadam vicissitudine: dum ipsum modo ad instructionem sue ecclesie illo euocaret: modo ipse sui profectus gratia ad ipsum pergeret: et doctorem ei diebus ac noctibus assideret. Sed et Alexander quem hierosolymorum ecclesie esse super edocimus: et Theodotus qui apud Cesaream gubernabat ecclesiam: omne pene vite sue tempus ad audiendum eum mancipabant: atque ipsi soli in diuinis scripturis et ecclesiastica doctrina summam magistrum concedebant.

De persecutiōe Maximini
Capitulum. XX.

Alexandro hoc imperatori post tredecim annos principatus sui defuncto Maximinus cesar succedit. quem dum odio ferre aduersum decessoris sui Alexandri domum persecutores commouit ecclesiam: ita tamen ut eos tamen qui propter perant et doctrine punire iuberet: velut que causam ceteris hominibus persuasiones preberet. Tunc Origenes librum de martyrio ad Ambrosium scribit. Qui cum ad plurimos peruenisset tanquam neruis quibusdam validissimis stabiliti sponte se ad confessionem christi nominis offerrebat. Et quo et maximus numerus extitit confessorum tribus annis a Maximino persecutiōe commota. In quibus finem et persecutiōis fecit et vite. Post quem Gordianus imperium suscepit. Pontiano hoc sex annis episcopatu urbis Rome factus succedit Antherus. Qui cum mensem unum non amplius ministrasset: Fabiano sacerdotium dereliquit.

De ordinatione Fabiani episcopi: et mirabilibus que in ea gesta sunt.

Capitulum. XXI.

Radunt autem Fabianum Anthero defuncto cum de agro reuerteretur una cum amicis suis: et vniuersus ecclesie populus prope delegendo in unum conuisset: atque alius de alio (ut fieri solet) in talibus conuocaret: nec tamen vulgi sententia certaliquid obtineret: astitisse etiam ipsum inter ceteros scire cupientem qui rei exitus foret. Et subito pro dei prudentia columba celitus lapsam: figuram ferentem illius que in sanctis patris imagine super Iesum descenderat apud Iordanem super caput astitisse Fabiani. Ad quod spectaculum ora cunctorum oculos conuersos: et omnes veint vnosque commotos hunc esse episcopatu dignum per dei iudicium dixerunt: eumque continuo cathedre impositum et legitimo sacerdotio confirmatum. Quod alij super huius: alij super Zepherini nomine gestum tradunt. Tunc etiam apud Antiochia episcopo Zebeno defuncto Babilas ecclesie suscepit principatum.

Quanti discipuli fuerint Origenis:

Capitulum. XXII.

Pud Alexandriam hoc cum Eracles Demetrio successisset auditorium Laetheceus quod ab origine susceptum tenuerat Dionysius tradidit: eo quod et ipse vni ex discipulis esset Origenis. Ipse autem cum apud Cesaream moraretur: innumerum ad eum non solum religionis ipsius virum sed ex prouincijs procul positas concurrerunt: et derelicta patria ac parentibus sequebantur eum viam dei doctorem. In quibus fuit et vir famosissimus Theodorus ipseque non longe a nostra memoria nobilissimus in episcopatu apud Pothum Gregorius nominatus: fide et pietate atque scientia apostolica. Sed et eius frater Anthedodorus: quibus Origenes adolefcentulos auditorio rethoris retractos studia communium litterarum in diuinam suavitatem commutare. Quibus apud eum per quinquennium tempus verbo dei opera dantes: in tantum profectum diuine eruditionis atque scientie peruenierunt: tantumque vite merito et more cultu enituerunt: ut ab scholis eius immatura adhuc etate ad episcopatus Pothum prouincie sacerdotium vterque raperet.

De Africano

Capitulum. XXIII.

Er idem tempus erat etiam Africanus vir in scripturis ecclesiasticis nobilissimus. Huius epistola fertur ad Origenem

nē scripta obijciētis ei vel pponētis q̄ hi
 storia Susanne q̄ in Daniele scripta ē fr
 eta videat: z aliena a scriptura pphetica.
 Cui Digenes magnificēssime rescribēs
 asserit nequaq̄ in droz cōmentis z frau
 dibz auscultandū. S; h̄ solū p̄ h̄o habēdū
 in scriptur̄ diuinis q̄ septuaginta inter
 ptes trāstulissent: qm̄ id esset solum qd̄ au
 ctoritate ap̄lica p̄firmatū est. Uenerunt
 ad nos etiā alia supradicti scriptor̄z Afri
 cani opuscula: z maxime chronica valde
 diligenter studiosq̄ cōposita. in q̄bz cō
 memorat se Alexandriam p̄perare Eracle
 op̄ in iōe celeberria p̄uocatu: quē z i diuin
 nis z i philosophic̄ studijs atq̄ oī grecoz
 r̄udōctrina iūctissimū fama loqueret̄:
 quemq̄ inibi ep̄atus officium suscepisse su
 peri⁹ memorauim⁹. Idem q̄z Africanus
 scribit ad Aristidē quendā de ea q̄ videt̄
 euāgelioz dissonantiā. z cur Matthei et
 Luce i generatiōe ch̄ri ferat̄ diuersa con
 scriptio. vbi ostendit euidentissimā vtri
 usq̄ p̄sonatiā. sicut iam in p̄mo libro hui
 us op̄is edocum⁹. Per idēz ip̄s Digenes
 nes triginta cōmētarioz libris i p̄tem qm̄
 dam Esaie p̄phete editis in Ezechielē viz
 ginti z quinq̄ Athenas p̄ficiscēs p̄sūma
 re se memorat. vbi z qnq̄ libros p̄mos in
 cātica canticor̄z scribit. Alios at̄ qnq̄ re
 gressus cesaream cōsumauit. S; nūc nō
 op⁹ est opuscula ei⁹ enumerare q̄ pene in
 numerabilia sunt. cū id i eo ope fecerim⁹
 vbi beati P̄aphili vitā desēpsim⁹: referē
 tes q̄nta ab eo antiquoz scriptor̄z volumi
 na: z p̄cipue Digenis bibliothecē cesa
 riensē: quā ille p̄cipuo z nobili studio com
 posuit p̄secrate sūt. Siq̄s ḡ nosse vult q̄nta
 Digenis volumina in man⁹ nostras
 venerint inde sumat indiculū. Nūc autēz
 ad h̄istorie nob̄ ordinē p̄perādū est.

De Berillo Caplm. XXIII.

Erill⁹ de q̄ paulo ante memorauim⁹
 m⁹ Bostrane vrbis arabie ep̄us
Becclesiasticā docēdi regulā violare
 conat⁹: pegrina q̄dā z aliena a ve
 ritate docere cepit: asserēs d̄m et salua
 torē n̄m neq̄ extisse aū carnis natūita
 tē: neq̄ p̄riā deitatis habere substantiam.
 S; h̄ solū q̄ paterna i eo deitas habitaret.
 Pro q̄ q̄ plurimi ep̄i p̄gregati disceptati
 ones cū eo nō minimas habuere. S; inc

ceteros Digenes magnopere exortat⁹ ē ve
 nire i p̄sictū viri. Itq̄ p̄mo sensim cū eo
 disputās qd̄ sentiret diligēt⁹ p̄scrutatur
 Quo cōperto p̄tinuo qd̄ absurdi inesset
 huiuscemodi dissensibz: z qd̄ impietatis
 talia asserētē p̄seqrēt ostēdēs: abycere ac
 respūere male p̄ceptū suasit errorē: z redi
 re ad fidē verā sanāq̄ doctrinā. Qd̄ q̄ pe
 ne i causis talibz inauditū ē: ita errorē ab
 ecclesia depulit vt emēdaret non p̄deret
 error̄z auctorē. Deniq̄ fert̄ etiam nūc de
 scripta ip̄a disputatio Digenis z Berillo
 h̄: q̄ p̄ semetipaz p̄clari op̄is ei⁹ iditio est.
 Sed et multa alia ei⁹ similia ad nos ge
 sta dictaq̄ sat̄ clara z magnifica puenēs
 sūt: q̄ndō v̄l i r̄is ip̄ius v̄l maior̄z relatiōe
 cōpēta nūc interim p̄ h̄istorie breuitate
 p̄terim⁹. Que tū agnosci possent. ex ea q̄
 scripta est a scrō P̄amphilo martyre apo
 logia pro ip̄o vna mecū. Quā vt cohibent̄
 dos q̄rulos inuicem nos iuuātes cōmu
 ni studio ac labore cōscripsim⁹.

De Philippo imperatore
 Capitulum. XXV.

T Gordian⁹ cū p̄ sex annos rho
 manū gubernasset ip̄eritū: Phi
Alipp⁹ vna cū Philippo filio suc
 cedit. De hoc traditū nobis ē q̄
 ch̄ristian⁹ fuerit: z in die pasche. id est. in
 ip̄is vigilijs cū interesse voluisset. z cōica
 remysterijs ab ep̄o loci nō pus esse p̄mis
 sus: nisi p̄fiteret̄ pctā sua z inter peniten
 tes staret. nec v̄llo mō cop̄iā sibi mysteri
 orum futurā: nisi pus p̄ pen. itēriā culpas
 q̄ d̄ eo ferebātur plurime diluisset. Ferūt
 igit̄ libenter eū qd̄ a sacerdote imperatū
 fuerat. suscepisse diuinū sibi inesse metū:
 z fidem religiōis plenissimam rebus atq̄
 operibus comprobans.

De Dionysio episcopo.
 Caplm. XXVI.

Vius tertio ip̄eritū āno Eracles
 ap̄d Alexandriā sexto anno ep̄at⁹
Dionysī⁹ suscepit. Quo tempo
 re sexagesimū agēs Digenes etatis an
 nū posteaq̄ z vsu z piculis z laboribz plu
 rimū fidurie i p̄bo dei acceperat p̄misisse
 fertur ea q̄ ex tpe in ecclesijs diserebat a
 b

Ecclesiastice historie

notarijs excipi: nec an vnq̄s dedisse hanc
copiam: nisi cū id sibi et vite grauitas et eta-
tis maturitas et multe experientie concessis-
set auctoritas. Tūc aduersum quādam Cel-
sum epicurū phm: qui contra nos libros cō-
scripserat octo voluminibz respōdit. Tunc
et in euāgelii s̄m Matthei viginti quāqz cō-
mētariōz libros edidit: et in duodeci p̄phe-
tas q̄ plurima cōmentat̄ ē. Ex quibus ad
nos vsqz viginti t̄m et quāqz volumina p̄ue-
nerūt. sūt ei⁹ et ad imperatorē Philippuz
eplē: et ad vxores ei⁹ Seueram absqz vllō
adulationis fūco scripte. Scribit et ad
Fabianū vrbis rhome ep̄m: et ad alios q̄
plurimos ecclesiaz p̄ncipes d̄ catholica
fide sua. De quo euidentius in sexto apo-
logie nostre p̄p̄o volumine cōphēdis-
mus. Sunt et alie eius epistole ad diuer-
sos scripte: quaz nos interim centuz nu-
mero inuenire potuim⁹ atqz in libros di-
gestas memorie tradere.

De Araborum discessione. Caplm. XXVII.

Atempestate in Arabia partibus
extiterūt quādam assertores dogma-
tū p̄uersorū: dicētes anias hoim
p̄ mortē eū corpibz iterire: parit̄
et corūpi rursuz s̄o in tpe resurrectionis
denuo cū corpibz suscitari. Ad quē mor-
bū ab ecclia depellēdū cū ingēs ep̄oz cō-
ciliū p̄uenisset iteruz Origenes rogat̄ ab
oibz interesse et facere sermones. Cūqz co-
rā oī sacerdotuz p̄cilio disputaret: tā ma-
gnifica fuit ei⁹ oratio: vt omnes eos q̄s
noui dogmatis error inuoluerat ad fidē
rectā et sensuz catholicū reuocaret.

De heresi Helchēsaitaz Caplm. XXVIII.

Exitit etiaz alia heresis p̄ illō tps
q̄ dicit̄ Helchēsaitaz. Quā ille sta-
tim vt visa est apparuisse restrin-
xit. Facit aut̄ ei⁹ mētionē cum de
octogesimo et secundo psalmo in ecclia
disputaret: s̄mō dicēs. Venit quādam in his
diebz q̄ sibi magnū aliqd et sup̄ ceteros sa-
pere videret̄: asserere volēs quādam impia et
absurda d̄fendēs heresim quādam Helche-
saitaz q̄ nup̄ exorta ē. Et t̄m q̄ sint qui ip̄a
hereses asserāt idicabo vobis: ne cui for-
te vestrū surripiat̄ ignaro. Isti ergo que-

dam de scripturis sacris refutāt: et rursuz
vtunt̄ testimonijs de nouo et veteri testa-
mēto quibz volūt. Ap̄lm t̄m Paulū ex inte-
gro respuit: et asserūt: q̄ in p̄secutiōibz s̄i-
qs negauerit nihil criminis habeat: p̄ eo
q̄ is q̄ fix⁹ ē in corde suo: etiāsi ore nega-
uerit p̄ necessitate: corde t̄m in fide p̄mane-
at. Hec asserūt: et libz quēdam circūferūt
quē dicūt de celo lapsuz. cui⁹ verba siqs
audierit remissionē accipiat peccatorum
aliā p̄ter illā quā christus dedit.

De Decio Caplm. XXIX.

Aterea Philippo sex annis p̄nci-
patu administrato Decius succe-
dit. Qui p̄ eo q̄ infest⁹ esset Phi-
lippo: p̄secutionē ecclesijs susci-
tat. In q̄ Fabian⁹ in vrbe rhoma marty-
rio coronat⁹: sedē sui ep̄at⁹ Cornelio des-
reliquit. In hierosolymis s̄o Alexander
ep̄s rursuz p̄ p̄fessione ch̄i iudici s̄stitit: et
vinculis carceris tradit̄. Quisqz cū lōgeue
etatis venerāda canicie p̄fulgeret: postea
q̄ frequēter passiōibz suis et cruciatibus
glificauerat d̄m duz de vinculis ad tris-
bunal: et a tribunalibz renocat̄ ad vincu-
la: iter ip̄a vicissim sibi succedētia tormē-
ta defecit. Huic in sacerdotio Hababa-
nes succedit. Ap̄ Antiochiā s̄o similes
p̄ oīa Sabilas Alexandro post p̄fessionē
gliose vite finē sortit̄ in vinculis. Post quem
Fabian⁹ ep̄at⁹ officiū suscepit. Et in hac
p̄secutiōe quāta aduersum Origenē gesta
sint: quibusqz contra eū pessim⁹ demon arti-
bus cū vniuerso exercitu suo: et quāta p̄ten-
tione pugnarit vtqz sup̄ oēs ceteros qui
p̄ illud tps p̄ christi nomine tenebant̄ no-
uas cruces: noua penaz genera a seculis
omnibus inaudita tormenta ptulerit. vtqz
p̄ eo q̄ in doctrina fidei et veritatē opinat̄
sim⁹ videbat̄ oīa aduersus eū demonias-
ci furorū arma cōmota sint: et ignibz itētas
ita vt mille mortibz vexat⁹ sit: ne tamē
vna ei quā exoptabat accideret: quibz exi-
tus eum susceperit: p̄secutore summo stu-
dio id gerente: vt nec interitus prestaret̄
nec pena cessaret: et quales postmodum
de his ip̄ius epl̄as scripserit: quas oī mi-
seratiōe et lachrymis penas: ex ip̄is mani-
festi⁹ q̄ scripta sunt integrā qui agnosce-
re cupit horū noticiā sumet.

De passionibus Dionisij.

Capitulum. XXX.

Dionysius sive Alexandrinus episcopus per illud tempus: sicut ex ipsius epistolis verissime me comperimus: in multis sepe confessio- nibus satis clarus efficitur: et per passio- num tormentorumque diversitate magnificus. Denique refertur insectantibus se quibusdam re- sponsisse. Quid in sectando laboratis? Lau- dit meum pro quo magnope fatigamini: aus- ultum cervicibus sumite: et donum magnum ad tyrannum referte.

De martyribus qui apud Alexandriam passi sunt.

Capitulum. XXXI.

Sed et idem ipse ad Fabianum Antio- chensem episcopum scribens: de his qui sub Decio apud Alexandriam agones martyrii desudaverunt: hoc modo re- fert. Non ex precepto inquit imperatoris apud nos persecutio sumpsit exordium: sed anno integro principalia pervenit edicta minister demonum: qui dicebat in civitate nostra diu- nus: superstitiosum contra nos exagitans vul- gus. A qua multitudo succensa nihil aliud quam propter sanguinem sitiebat. Primo ergo religi- osum quandam senem Detranum nomine corripies- tes: iubent impia verba proferre. Quod ille cum fa- cere recusaret: omne corpus eius membratim fustibus colliserunt: vultumque et oculos acuti- calamis terribiliter extra urbem eum cruci- atibus eiecerunt: ibique qui in eo superant spiri- tus lapidibus eiecerunt. Post hec mulierem quandam nobilem Corintham nomine ad ido- la perducetes adorare cogebant: recusantem: imo potius execrantem: vincula pedibus innes- centes: et per plateas totius civitatis tra- hentes: sedo horrendoque supplicij gene- re discerpunt. De hinc omnes simul irruerunt per domos servorum dei: diripientes et everten- tes atque hostili crudelitate cuncta fedan- tes: ita ut preciosioribus quibusque direptis: si quod vilius reppererant in unum congrega- ta igni in plateis cremarent. Hostri in dire- ptione hac bonorum suorum: sicut apostolus de il- lis dixit antiquis: cum gaudio susceperunt. Sed et admiranda virginem longae etatis Apolloniam nomine cum corripuissent: dentes primo ei omnes effoderunt: postquam deinde lignis extruxerunt rogam: commina- tes vivam se eam incensuros: nisi cum ipsis

pariter impia verba proferret. At illa ut rogus vidit esse succensum: paululum quod in semet ipsa molitur repente pro se e manibus proci- puit impiorum: atque in ignem quem minabantur sponte profudit: ita ut prererent etiam ipsi crudelitatis auctores: quod promptior inven- ta est ad mortem femina quam persecutor ad penam. Serapionem quoque domo sua repertum cru- delissimis affecere supplicijs: ita ut omnes ei iuncturas membrorum suis solventes: de su- perioribus eum precipitaret. Nullum nostris iter erat per vicum: nullum plateae transitus in- dulgebatur: neque die neque nocte procedendi versus libera erat facultas. Ut enim quis no- strorum apparuisset in publico: statim cla- mor vulgi et seditio nascebatur: ut vel pedi- bus traheret qui visus esset vel igni suc- cenderetur. Verum cum hec mala per dies singulos agerentur: subito inter ipsos persecutores rabies quedam belli civilis exarsit: et dum inter se seditionibus preliis- que decertant: interim nobis paululum licuit respirare. Sed non in longum ventura fu- it. Continuo namque crudelissima principum mittunt edicta: quibus tanta adversus nos ferebatur immanitas: ut scimus quod predictum est a domino si fieri potest scandalizent etiam ele- cti. Et quo perterritis pene omnibus quidam ex ipsis nobilibus se sponte impijs actibus ingesserunt. Alii conventi timore: non nulli a domesticis perdit: ad sacrificia execran- da et ad immundas hostias pererant. Alii qui ex his pallentes et tremantes: ut magis immolari ipsi quam immolare idolis vi- derentur: ita ut etiam ab inspectanti vulgo irriderent. eo quod et ad moriendum et ad sacri- ficandum iuxta meticulosi videbantur. Alii sane tam impudenter ad aras prosilierant ut et affirmare nitebantur: se nunquam christiano- rum fuisse. Hi erant de quibus predictum est: quoniam pecuniam habentes difficile salva- buntur. Ceteri vero aut istos sequebantur in preceps: aut certe vertebantur in fugam. Et quibus nonnulli comprehensi et in carcerem mis- si: alii ad primam statim iudicis faciem negave- runt fidem. aliqui paululum supplicijs toleratis ad ultimum deciderunt: Hi vero qui beati effecti sunt tanquam colonne fortissime domini ipsius spiritu confirmati: pro fidei sue merito salute a domino percepta: admiranda deo et angelis martyrii sui spectacula pro-

Ecclesiastice historie

buerūt. Quoz p̄m^o erat venerabilis Juli-
an^o podagra p̄strict^o: ita vt neq; incede-
re neq; stare posset: cū his q̄ eum in sellula
portabāt offerretur. Quoz vn^o q̄dē stati ne-
gauit. Ali^o p̄o noīe Enius cū Juliano sa-
ne in dñi Jesu ch̄i p̄fessioe p̄durat. Quiz
q; iubent camelis impositi p̄ oēm circū
duci ciuitatē z flagris hinc inde verberā-
tib; p̄plo spectāte lanari: vsq; q̄ finē vite
in ip̄is verberib; ponerēt. Sz vir q̄dam
militar; cū assisteret. z q̄sdam volētes etiā
mortuis illudere cadaueribus. p̄hiberet:
clamor repēte aduersus eū toti^o vulgi ex-
tollit. offerret iudici fortissim^o miles iā do-
minū: z nusq; se inferior fact^o: in cōfessioe
p̄sistēs capite. p̄ pietate damnat. Ali^o q̄dā
vir noīs sui Bacharius gente libycus:
cum multis verbis a iudice ad negandū
suadaret: z eo maiore cōstantia fidez suaz
p̄fiteret. viuus ad vltimū iubetur exuri.
Epimachus quoq; atq; Alexander cum
multo tempore z in vinculis z in cruciati-
bus carceris torti: etiā frequēter z diuer-
sis supplicijs cōfecti p̄durassent in fide.
ignibus ad postremū cōsumi iubent. Sz
z mulieres cum ip̄is quattuor. In quib;
ammonaria sancta virgo aduersum quas
iudex summa contentione vtebat. et im-
mensis eē atq; exq̄sitis cruciatib; afflige-
bat. eo maxime q̄ eius sententiā vincere
cupiebat: qm̄ laudabili voce decreuerat
nihil se p̄sus eoz q̄ sibi p̄tra fas impera-
bant acturā: statuti sui tenat: ad vltimū
capite puniē. Secūda ei^o fuit p̄go Ver-
curia noīe: anus venerabilis: z fecūdis-
sima in filijs. sed q̄s nō p̄tulit ch̄o Dionys-
sia et alia Ammonaria. Que dum nimia
vtunt p̄stātia ap̄d iudicē: z ille vinci eru-
besceret a feminis: inaudit; tormētōz ge-
nerib; tolerat; finē oīm ferro cedēte sus-
cipiūt. Heron q̄z z Arsin^o z Isidor^o egypti
cū puerulo annoz quindecim Diosco-
ro iudici offerūt. z p̄mo oīz puerulū Dio-
scoz tāq; p̄tate facile flecti ante verbis:
post etiā p̄berib; agit. Quē cū in nullo si-
bi cedere videret: feroci^o euz cruciare cō-
tendit. Tuz de inde ceteros varijs tormē-
tis dilanians: euz pari modo p̄stantia fi-
dei videret armatos: tradi ignib; iubet.
Dioscoz p̄o puez q̄ sibi p̄stant z sapien-
ter i oīb; respōdisset admiratus differri

p̄cepit: sperās eū. p̄ etate penitudinem ge-
sturū. Qd nō taz tyrāni miseratiōe q̄ dñi
puidētia ita gestū ē. Flūc em̄ nobiscū est.
Dioscor^o: a deo nobis p̄cessus ad cōsola-
tionē z firmamentū ppli sui. Femesi^o q̄z
etiā ip̄e egypti^o p̄mo per calumniā quasi
latro delat^o est. Quo crimie abluto: post
hoc christian^o esse referē. In p̄ vero nulla
a iudice moderatio reseruat sed gemina-
tis supplicijs excruciatū cū latronib; ius-
sit incendi. ignorans q̄ crudelitate sua
optimo martyri saluatoris similitudinez
detulit: qui pro salute hūane gener; vna
cū latronib; p̄tulit crucē. Turma autē q̄dā
in vnū p̄uenerat militum: inter quos Am-
mon z Zenon z Ptolome^o. et ingenuus
et grandeu^o Theophil^o. Qui tribunalib;
astantes: cū quidā christian^o a iudice tor-
queret z iā pene ad negandū declinaret: di-
rumpebant intra semetip̄os: z vultu o-
culis ac nutib; velut erigere conabant illuz
q̄ in supplicijs posit^o trepidabat. Inter-
dum etiā manus p̄tender: ac toti^o reliq;
corpis motib; z habitu diuerse inclinati
tanq; subleuare lapsantes aios gestiebāt.
Cōuersi p̄o ad eos oēs: z qd d̄ semetip̄is
p̄fiterent ex eoz motib; agnoscētes: p̄us
pene q̄ in eos vulg^o clamorib; insiliret:
ip̄ei mediū prumpūt. ac sese christianos
esse testant. Tūc p̄o versa vice ex eorum
p̄fidentia p̄secutorib; terror: n̄fis p̄stan-
tia animi accrescit. dū hi q̄ p̄ tormēta vin-
ci putabant sponte se cruciatib; offerūt:
z ab his qd illi. p̄terrorib; inferebāt velut
p̄qdā specie voluptat; expetit do ita triū-
phāte p̄ sc̄tōs suos. Sed nec Scirionis
op^o memorabile fas ē silētio p̄terire. Is
nāq; cū rē cuiusdaz potētis sub mercede
p̄curaret: iubet ab eo idolis imolare. Re-
cusans cogebat iniurijs persistens: rur-
sum blādicijs mulcebat. Luz vero vtrūq;
p̄temneret: p̄acuta sude validissime trans-
verberatus p̄ media viscera neci tradit.
Quid p̄o memor est quāte multitudines
in desertis z in montibus oberrantes fa-
me: siti: frigore: languore: latronib; bestijs
q̄ cōsumpte sint. qui omnes imitati ele-
ctos dei. p̄betas: glia martyrii coronati
sūt. Deniq; z venerādus senex Eherem^o
ep̄s h̄ erat vrbis egypti que dicit Hyloz
polis: cū ad arabicū montē vna euz gran-

deua cōiuge discessisset: nulli ultra appa-
ruit. Et cū ad p̄rendū eū plurimi fratrum
frequētissime p̄cessissent: p̄scrutatis oībo
locis. neq; ip̄os ultra q̄s: neq; corpa eo-
rū potuit inuenire. Hec autē nō frustra cō-
memorauit frater charissime: sed vt scias
quāta apud hos a sanctis martyrib; ad
dei gl̄ia gesta sint.

De his que scribit Dionysius.

Capitulum XXXII.

Et post pauca addit etiam hec di-
cens. Isti igitur diuini martyres q̄
cū ch̄o in celestib; sed et et regni
ei; p̄ncipes sunt atq; iudicij q̄ cū
ip̄o delapsis fratribus indicāt isti in quā
ip̄i susceperūt lapsos: et penitentiā p̄uersio-
neq; eoz nō respuerūt: sc̄etes q̄ deus n̄
cui; ip̄i erāt martyres: nō vult oīno mor-
tē morientis: s; p̄uersionē eius et peniten-
tiā querit. Si ergo isti receperūt quosdā:
et in ecclesia statuerunt. in oratiōe quoq;
eis et in cibo cōmunicauerūt. Quid nos
facere vultis fratres: Quid nobis agēdū
putatis: Nōne sequi nos eoz sententias
et iudiciū cōuenit: atq; erga eos quos illi
miserati sūt non existere crudeles et truz-
ces: Nō puto q̄ expediat nobis sententi-
as eoz in irritum reuocare: miserationes
infringere: benefacta turbare: et recte reli-
gioseq; instituta violare.

De Flouato.

Capitulum XXXIII.

Et Dionysius de lapsis faciēs ser-
monē: q̄ tpe Flouat; rhomane ec-
clesie p̄byter elatione quadā tu-
midus spem penitus eis salutis
adimebat: etiāsi digne penitissent. Exq;
et p̄ncipes hereseos extitit nouacionoz:
q̄ ab ecclesia sepati sup̄bo noīe semetip̄os
catharos. i. mūdōs appellarūt. Ob quāre
p̄ciliū sacerdotale celeberrimū i v̄berho-
ma p̄gregatū ē ep̄oz quidē sexaginta nu-
mero. p̄byteroz quoq; totidē cum diacono
nis plurimis. Preterea etiā p̄ singulas q̄s
q; puincias de hac re magna deliberatio-
ne habita decretis significat quid facto
op̄ esset. Statuit ergo Flouat; qdē cū
his qui eū mentis elationē tumidū seq̄re-
tur. quib; ad inhumanā iram et nihil fra-
terne charitat; seruantiē sententiā declina-
rent. alienum esse ab ecclesia. eos p̄o qui la-

p̄si i certamine fuerāt fraterna miseratione cū
rādos: fomēt; p̄nie medicādos. Scribit
de hac re et Corneli; v̄bis rhome ep̄s ad
ecclesiam Antiochenaz: indicās Fabiano
ei; ep̄o qd statuerit i v̄be rhomia p̄ciliū
p̄gregatū. qd et Ital; afris: ceterisq; occi-
dentalib; visus sit. Ciprianus p̄o de his li-
brum magnificentissime scriptuz edidit
in quo et lapsos ad p̄niam cohortandos.
et p̄traditētes alienos esse a ch̄isti visceri-
bus statuit. Extat autē et alia ep̄stola Cor-
nelij ad Fabianuz Antiochie ep̄m scri-
pta. edocēs singula queq; d̄ Flouato: q̄s
q̄lis fuerit v̄l v̄ita v̄l morib;: quō ab eccle-
sia ch̄i declinauerit. In qua refert q̄ ep̄a-
tus cupiditate quaz intra se latēter gere-
bat in hec oīa mala deciderit. Et eo autē
maxime elatus sit q̄ q̄sdā de p̄fessorib; vi-
ros optimos inter ip̄a initia sibi socios
assumpserit. In quib; fuit Maxim; qdā
p̄byter rhomane ecclesie et Urban; q̄ se-
cundo p̄fessores extiterāt. Sed et Sido-
nius et Celerin; qui valde clari in cōfesso-
rib; habebant: eo q̄ oīa tormētōz gene-
ra supauerāt. Sed isti inq̄t cū diligentius
p̄spexissent agere eū cuncta fraudib; et do-
lis mendacijs atq; piurij. et quia bonita-
tem ad hoc soluz simularet vt deciperet
ignorantes: relicto eo v̄l potius execra-
to ad ecclesiaz cū magna satisfactiōe reuer-
tunt: et p̄sentib; ep̄iscopis et p̄byteris s; et
laicis v̄ris p̄mo qdē errorē suū: tū deim-
de et illi; fraudes ac fallacias p̄fiterēt. Ad-
dit p̄terea etiā hec in ep̄la q̄ cū semp fra-
trib; iurare solit; sit ep̄atus se oīno nō
cupe: subito ex ip̄rouiso velut nouuz plau-
sma ep̄iscop; apparuit. s. qui disciplinaz
et statuta ecclesiastica vendicabat: ep̄atum
quē nō a deo accepat p̄sumebat. Trib; nā
q; ep̄is simplicissimis hoībus et omnium
ignaris de remota Italie parte adhibi-
tis: imo poti; subtili ab eo circūuentiōe
deceptis: imaginariā mag; q̄ legitimam
ab his extorquet man; ipositionē. Ex q;
bus tamē vnus cōtinuo ad ecclesiam redit:
cōfessus peccatū suū: et in cōmunionē lai-
cam populo etiaz pro hoc interueniente
susceptus est. In locū p̄o reliquoz duoz
qui Flouato manus imposuerāt ordina-
ti sunt alij ep̄scopi et missi. Is ergo qui
euāgelium vendicabat nesciebat in eccle-

Ecclesiastice historie

fia catholica vnū ep̄m esse debere: vbi vi-
debat esse psbyteros quadraginta et sex:
diaconos septē, subdiaconos septē aco-
lytos q̄draginta et duos: exorcistas et le-
ctores cū ostiarijs quinquaginta et duos,
viduas cuz ingentibz mille quingentas:
Quos omnes de^o alit in ecclia sua. Addit
autē h̄ q̄ idē ip̄e Flouat^o i iuuētute sp̄i un-
mūdo vexat^o sit. cū t̄ps aliquātū consum-
pisset apud exorcistas egritudinē incur-
rerit grauē: ita vt desperaret: et q̄ iacēs i
lecto p̄ necessitate pfusus sit: nec reliqua
i eo que bap̄ismū subseq̄ solēt solēnit ad
impleta sint: nec signaculo ch̄ismat^{is} cō-
fūmat^o sit: vñ nec sp̄i sanctū vnq̄ potuerit
p̄mereri. Deniq̄ inq̄t cū puata q̄dam
gr̄a diligeret ab ep̄o: et vellet euz ordinare
psbyterū: cler^o p̄o ois et q̄ plurimi ex laicis
p̄hiberent dicētes nō licere clericuz
fieri eū q̄ i necessitate positus i lecto gra-
tia p̄secut^o sit: ep̄m ab oibz specialē gr̄am
poposcisse vt sibi hoc de isto vno p̄cederet.
Scribit etiā de ip̄o q̄ p̄secutiōis tpe
cū i cellula q̄da laterz: et a diaconis (vt mo-
ris est) subuenire in exitu cathecuminis
rogaret timēs p̄cedere: denegauit se esse
psbyterū. et q̄ sacramēta diuidens pplis:
accipientiū man^o teneret nec pus p̄mitteret
sumere q̄ sibi p̄ ea q̄ vnusq̄sq̄ tenebat
in manibz iuraret: q̄ nunq̄ se relicto ad
Corneliū remearet. Nec et multa alia hu-
iusmodi Corneli^o de vita et moribz ac pro-
phanis eius actibus scribit.

De Serapione.

Capitulum XXXIII.

Dionys^o p̄o de h̄ rescribēs ad su-
pradictū Fabianū intexuit etiā
quādā historiā dignaz memoria
dicēs. Serapionē q̄ndam fuisse
apud Alexandriā vnuz ex his qui lapsi sunt:
cundēq̄ sepe deprecātū vt susciperetur:
nec tamen impetrasse. oppressum deinde
hūc esse egritudine: ita vt triduo iaz sine
voce p̄i iaceret: paululuz p̄o quarta die
respirantē vocasse ad se filiā suā et dixisse.
Quousq̄ me detinetis. Queso vos: cito
aliquis presbyterū roget: vt possim aliquē
dimitti. Et cū hec dixisset: rursuz sine vo-
ce p̄māsit. Abijt cursu puer ad presbyterū
noctis tpe. infirmabatur presbyter: veni-

re nō potuit: tamē quia p̄ceptum fuerat a
me vt lapis i exitu nemo recōciliatiōis
solatia denegaret: maxime his quos p̄o
us id rogasse cōstaret: parum eucharistie
puero qui ad se venerat dedit. quod infu-
suz iussit seni preberi. Regrediēte adhuc
puero: anteq̄ ingrederet domuz rursuz
Serapion respiciens: redisti inq̄t fili. Et
licet presbyter venire non potuit: tu tamē
imple quod tibi p̄ceptū ēvt possim di-
seedere. Cūq̄ esset cōpleta solēnit: ves-
lut carenis q̄busdam vinculisq̄ disruptis
letiozem iā spirituz reddidit. Et quo inq̄t
cōstat certissime huius boni auxilio nul-
lū debere fraudari. Scribit etiā ip̄i Flou-
uato Dionys^o eplam: cū^o exemplū inse-
rere dignum putau.

De his que ad Flouatum scribit Dio-
nysius.

Capitulum XXXV

Dionys^o Flouato fratri salutes.
Si inuitus vt ais i hoc venisti:
ostende in eo si desinas volens:
oportuerat quidē etiā pati oia
ne scinderet ecclesia dei. Et erat nō infe-
rior gl̄ia sustinere martyriū. p̄ eo ne scin-
dat ecclesia: q̄ est illa ne idolis immolet:
imo fm meā sententiam maius hoc pu-
to esse martyriuz. Ibi nanq̄ vnusq̄sq̄ p̄
suatm̄ anima: in hoc vero omnia ecclesia
martyriuz sustinet. Sz nūc siue tu suade-
re: siue etiam cogere potes fratres redire
ad concordiam mai^o tibi erit emēdatiō-
nis merituz q̄ fuerit culpa cōmissi: quia
illud iam nō imputabitur. hoc etiā lau-
de dignum ducitur. Si vero incredulita-
te permāserint: saluās salua aiā tuā. Va-
le. pacem desiderans quam tibi imp̄cor.
Nec etiam eadem Flouaciano scripsit.
Dedit et ad egyptios ep̄istolā de lapsorū
penitentia in qua: et regulas eis statuit
penitendi. Sed et multa alia probatissimā
ma feruntur scripta Dionys^o. Scribit et
penitentia. et cohortorū libellum de
martyrio ad Origenē: ad Laodicenses
et Armenios de penitentia. ad Corneliū
quoq̄ vrbis Rhome Ep̄iscopum pluris
ma scribit. In quibus etiam hoc indicat
inuitatuz se a multis ep̄iscopis. id est ab

Heleno Tharso Cilicie z Firmiliano cap padocie z Theotisto palestine: vt ad syno dū Antiochia p̄gat q̄ ibi Flouati dogma ta q̄dam serere conarent. Et addit q̄ Fabiano antiocheno episcopo d̄functo Demetrianus in episcopatu successerit. Sz z de hierosolymoz episcopo his p̄bis scribit. Admirabilis autē vir inquit Alexan der in carcere positus: beato sine p̄cessit ad d̄m. Est z alia ipsius Dionisij epistola ad Rhomano scripta de ministerijs. Et alia item ad ipsos de pace z de penitentia et ad quosdā confessores qui adhuc in vr̄be Rhoma Flouatū sequebant. Et rursuz ad eosdez posteaq̄ ad ecclesiam conuersi sū duas epistolas scribit. Sed z ad mul tos alios varia ac diuersa scribēs: studio sis q̄busq̄ in instructionū z doctrine copi osissimā materiā dereliquit.

Finit Liber sextus.

Incipit Liber septi

mus Historie ecclesiastice: cuz capituloz rum annotatione.

De decij et Balli male gestis rebus.

Caplm. I.

Septimum no

bis ecclesiastice historie li brum scriptoz suozum cu dat elogijs nobilissim⁹ pa trum z clarus i episcopis Dionysius: qui posteaq̄ Decius non tot duobus annis p̄ncipatu Romani apic ministro cum filijs pariter interempt⁹ est: et Ballus suscepit imperium. Quo in tempore etiā Origenes septuagesimo eta tis anno non ad integrum expleto defun ctus est. Scribens Hermamoni cuidam de Ballo hec refert. At ne Ballus inquit malū Decij aut videre potuit: aut cauere: sed in eundē lapidem offensiōis impedit. Cuius cum regnuz flozeret initio: et cun ta ei ex sentētia caderent: sanctos viros qui p̄pace regni eius deo summo suppli cabant p̄secut⁹ est: cum q̄bus z p̄speritatē suam pariter effugant z pacem.

De Lipano: et q̄ statuit hereticos reba ptizandos. Sed Corneli⁹ papa p̄tradicit

Caplm. II.

In vr̄be s̄o Rhoma Cornelio episcopatū regente: et apud Cartagi nē Lipiano ambob̄s fide: p̄tute: pie tate p̄stantibz questio exorta est in Africe magis partibz: si oporteret hereti cos rebaptizari. Cūq̄ id a Lipiano z ceteris pene omnibz per Africā sacerdotibus oportere fieri d̄cerneret: Corneli⁹ z ceteri omnes p̄ Italiam sacerdotes huiusmodi decretū manēte sacerdotali cōcordia refu tarunt: statuente antiquitus a patribz su per hoc traditam regulam d̄bere seruari. Que continebat: post abiectioez p̄auit z cōfessionem recti dogmatis sola eos ma nus impositione purgandos.

Stephanus papa similiter sentiat: et de cōcordia ecclesiaz que post p̄secutio nem facta est.

Caplm. III.

Sed post Cornelij consummationē q̄ tribz circiter annis sacerdotio functus est: episcopatus sedē Lu ci⁹ suscepit. Cui octo solis mētibz sacerdotio administrato: Stephan⁹ succedit. Quiq̄ similē Cornelio de non reba ptizando sententiam tulit. Ad quem Di onysius multa z sepe sc̄pta direxit: de mul tis ecclesiasticis differens causis. In qui bus inter cetera etiā hoc indicat: q̄ oēs ecclesie abiecta Flouati presumptione pa cem inter se inuicem seruent. Scribit ergo z de hoc verbis his. Scio autem frag ter omnes ecclesias in oriente que prius conturbabant nūc redisse ad cōcordiam: z omnes sibi vnanimiter coherere: gaudē tes z exultātes de pace que vltra spem ec clesie reddita est. id est Demetrianus ap̄s Antiochiam: z Theotistus apud Cesare am Bazabbannes in hierosolymis: dorz miente in pace Alexandro: Marin⁹ ap̄s tyrum: Deliodorus apud laodiciam: He lenus in tharso. Firmilian⁹ in cappado cia. Verum ne sermo epistole longior fie ret: nobiliū t̄m modo vr̄biū tibi episcopos indicauit: vt etiā ceteros cum ipsis pari ter vnum sentire nō dubites p̄ vniuersam Syriam vel Arabiam: sed z hi quibz nūc scripsistis Mesopotamie ep̄i idēz sapiūt. Ponti quoq̄ et Bithinie omnes pariter